Թիւ 7670 17 ՅՈՒԼԻՍ 1911 ԿԻՐԱԿԻ

30 Juillet 1911 N. 7670

نومرو ٧٦٧٠ ١٧ تموز ١٣٢٧ بازار

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՏԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ-ՂԱԼԱԹԻԱ

آره‌ولك
یومی وسیاسی غزته
صاحب امتیاز ومدیری قره‌كین بویاجیان
درسعادت — غلطه
ابونه فیأتلری پوسته اجرتیله برابر ولایات ایچون سنه‌لكی ١٠٠ آلتی آیلغی ٥٤ غروشدر .

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

		Տարեկան	Վեցամսեայ
Գաւառներու	համար	100	54
Արտասահման	»	35	20 Ֆր.

نسخه‌سی ١٠ پاره
10 ՓԱՐԱ

آره‌ولك
AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE
K. BOYADJIAN
CONSTANTINOPLE-GALATA

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ Ե. ՕՏԵԱՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1883ին FONDÉ EN 1883 تاریخ تأسیسی ١٨٨٣ . بازار ایرتسندن ماعدا هر كون نشر اولونور .

ՀՍԿԱՅ ԽԱԲԵԲԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ՔՐԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷՆԵՐԸ

Իբրեւ թէ կարգ մը բնական ու արուեստական պատճառներ բաւական չէին այս երկրին ողորմելի բնակիչներուն գըլխուն,— հրդեհ, քոլերա, Նիւթական տագնապ, աղքատութիւն, ևն.,— կարգ մը թշուառական խաչագողներ ալ, օգտուելով արգելիչ օրէնքներու անբաւականութենէն կամ կառավարութեան անփութութենէն, կը ջանան զանազան միջոցներով կողոպտել ժողովուրդին ձեռքը գտնուած քիչ մը խնայողութիւնն ալ, առատապատիր ու սառակերական շահեր ու շահաբաժիններ խոստանալով անոր, հաճոյակատար թերթերու միջնորդութեամբ։

Աւստրական և գերմանական հրապարակի այդ անպատկառ խաչագողներու առաջին շարքին մէջ կը գտնուի հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէներու խարդախական [illegible] որուն զոհերը այսօր հարիւրներով կը հաշուուին, մանաւանդ մեր Թուրք հայրենակիցներուն մէջ, որովհետեւ Եւրոպացիները, Յոյներն ու Հայերը բաւական ժամանակէ ի վեր արդէն հասկցած են այդ դրամաշորթական ձեռնարկութեան արժէքը։

Սակայն ամիսներ առաջ, «Արեւելք»ի մէջ առիթ ունեցանք երկու յօդուածներով և կարգ մը վաւերաթուղթերով (մանաւանդ 10 և 11 թիւերուն մէջ) ապացուցանել այդ հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէներու ինչ աստիճան անարժէք ու խարդախական թուղթեր ըլլալը։ Այդ յօդուածները անշուշտ մեծ օգուտ ունեցան և շատ մը միամիտներու դրամը փրկեցին աւազակներու [illegible] անցնելէ։

Բայց այժմ կը տեսնենք որ խաչագողներու խմբակը փոխանակ իր չարաշահութիւններուն վերջ մը դնելու, ընդհակառակը ա՛լ աւելի եռանդով կ՚աշխատի խաբել միամիտները, քանի որ ապացուցուած իրողութիւն մըն է թէ ամէն ժամանակ և ամէն երկիրներու մէջ gogoները միշտ դիւրին որսեր են անխիղճ խաբեբաներու ձեռքը։ Այս անգամ սակայն, ինչպէս ըսինք, մեր Թուրք հայրենակիցներուն դէմ կ՚ուղղուին հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէներու դրամաշորթական թակարդները և մենք պարտք կը զգանք նորէն զգուշացնել հանրութիւնը և միեւնոյն ատեն ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել այս ակնյայտնի և կազմակերպուած յափշտակչական ձեռնարկութեան վրայ։

Վերջերս բոլոր թերթերը ծանուցին Յունաց հիւպատոսարանի հաւաքիչ Պ. Քոնսոլոսի ձերբակալումը, որուն պայուսակին մէջ գտնուած էր ի նպաստ հելլենական նաւատորմին կատարուած հանգանակութեան մը տոմսերը։ Անոնց ու[illegible] բացատրութեան գնել այդ ձերբակալման առիթ տուող տոմսերը Քրէտի Հոլանտէի վիճակահանութեան թուղթերուն հետ, սակայն կրնանք ըսել սա թէ քանի որ հնարաւորութիւն կայ ո և է վիճակահանութեան տոմս վաճառող մը, ըստ օրէնի, ձերբակալելու և վաճառումը արգիլելու, այդ հնարաւորութիւնը մանաւանդ պէտք է ի գործ դրուի այնպիսի թուղթերու համար որոնց նպատակն է միմիայն ժողովուրդը խաբել և անոր դրամը շորթել։

Մասնաւորապէս ձեռնհաս իշխանութեանց և կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք կարգ մը օտար վիճակահանութեանց տոմսերուն և պարտաթուղթերուն (օպլիկասիոն) վրայ, որոնք ո և է սակարանի մէջ ընդունուած չեն, և ո և է դրամական հաստատութենէ ճանչցուած չեն և մանաւանդ թէ անոնց վաճառումը խստիւ արգիլուած է այն երկիրներուն մէջ, ուր իբր թէ հրապարակ եկած են այդ թուղթերը։

Անոնց կարգէն է ահա՛ Հոլանտական Քրէտի Ֆոնսիէի պարտաթուղթերը (1904ի փոխառութիւն), որոնք կը վաճառուին հոս, Կ. Պոլիս, Փ. Աստարիի Քրէտ Ֆօնսիէր Օթոմանի կողմէ, Հաւրիքեան խան, թիւ 13—15, Ղալաթիա։

Ինչպէս վերը յիշեցինք, մէկ քանի անգամ այդ խարդախական թուղթերուն մասին գրեցինք և այժմ ալ կրկնել կ՚ըսենք ձեռնհաս իշխանութեան որ արգիլէ այդ թուղթերուն վաճառումը, որոնք ոև է արժէք չունին, ոչ ալ ճանչցուած են և ո և է սակարանի մէջ ընդունուած չեն։

Կառավարութիւնը պէտք չէ թոյլատրէ որ այս տեսակ թուղթեր անպատիժ հրապարակ հանուին ու վաճառուին ի վնաս միամիտներու։

Զննեցինք բոլոր այս արդէն այդ թուղթերը գնողներուն կողմէ զանազան բողոքներ ուղղուած են մեզի Փ. Աստարիի դէմ, որ արդէն ուրիշ անգամներ [illegible] զանազան չէ գործերու ձեռնարկած է թէ հոս և թէ արտասահման, ինչպէս առիթ ունեցանք ցոյց տալու։

ՕՏԵԱՆ

ԹԷՐԶԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԻՐ ՅԱՐԱԿԻՑ Պ. ՀՐԱԳ ՃԱՆԷՐՈՎ

ԱՊԱԳԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆՆ Է

«Ամէն միջոց արդարացի է նպատակին հասնելու համար»։ Լատին «ճիզուիթներուն» այս նշանաբանը, որ իրենց կործանման ալ պատճառ եղած է, կը շարունակէ ըլլալ մեր հայ «ճիզուիթ»ներուն ուղեցոյցը։ Վիեննայի Մխիթարեանք ատենէ մը ի վեր լծուած են իրենց այն տեսակ հակազգային և հոկտեմբերեան գործելակերպ մը որ ո՛չ միայն անձնական հեղինակութիւն կը դարձնէ, այլ և իրենց ապագայ գոյութիւնն ի Տաճկաստան կը վտանգէ։ Ներկայիս ուր դաւաճանութիւններ շնորհիւ ազատ մամուլի գրեթէ անկարելի դարձած են մեր երկրին մէջ, ժողովուրդը կատարեալ ազատ է վերաբերիլ դէպի այն գործիչները որ իր շահերուն դէմ կ՚երթան։ Արդ՝ Վիեննացիք թէ իրենց խիղճը և թէ իրենց գրիչը գրաւ են այնպիսի սառր դատի մը ի ծառայութիւն, որ ուխտին հիմնադիրն անգամ եթէ՝ ապրէր դիրենք այդ դերին մէջ, պիտի չվարանէր գոչելու բանաստեղծին հետ.

Թքել եմ քո էլ
Գրչիդ էլ վրան։

Ամենքնիս գիտենք թէ ինչ ցաւ եղած են հայ կաթոլիկ հասարակութեան գլխուն այն վանականները Հասունեան պայքարին ժամանակ և ինչպէս ամբաստան միացած էին Դաւին ընկճումին՝ համար։ Կ՚երեւայ թէ օձին գլուխը բոլորովին չէր ճզմուած և ահա Թերզեանին՝ իր ազգին դէմ սարքած նոր պայքարին մէջ միեւնոյն [illegible] դերը կը գան խաղալ։ Վիեննացիք փոխանակ չէզոք դիրք մը բռնելու իբրեւ «օտարական», ինչպէս «օտարական»ս պիտի հարցնեն շատերը, այժմ ոչ ոքի մտքէն չանցնիր որ Հայուն այս զաւակները Վիեննա երթալով քաղաքացութեան [illegible] հետ կը հանէին նաեւ աւստրիական հպատակութիւն։ Այս վերջին պարագան իրենց կուտայ շատ մը առաւելութիւններ որոնցմէ իբրեւ opportunistes consommés չեն մոռնար օգտուել, նոյն իսկ ազգին դէմ։ Թարմ է դեռ ամեննուս մտքին մէջ այն պատասխանը որ տուաւ Բանալթիի վեղարաւոր [illegible] երբ ժողովուրդը բուռն պայքարով Թերզեանի կործանման [illegible] խափանեց։

«Պարոններ հոս «աւստրիական» հող է, կորսուեցէք թէ ոչ զաւանները կը զգանք ևլն.»։

Արդէն զուտ [illegible] Ասիկա ինչ ճիզուիթութիւն է։ Գալ հոս հայոց էնթիրիքներու շնորհիւ ժողովրդականութիւն ձեռք բերել և յետոյ նոյն ժողովրդեան երեսին դուռը ուղիղ զարկել։

Դեռ բոլորը այս չէ սակայն. անկէն կայ Գալաթայի մը [illegible] Բերայի մէջ, «ազգային» մեծ դպրոց մը. յարմար հողը կը գտնուի և զնման վերջի փորձաղութիւնները կատարելու պահուն, այս «օտար»ները կը գիժեն ուր որ անկ է և իրենց «քարոզչութիւն»ներուն ուժով կը յաջողին խափանել անոր կառուցումը։ Եւ Բանալթիի Մխիթարեանց դպրոցը կը մնայ առանց մրցակցի «ասոյժ»։ «Ասոյժ» կ՚ըսեմ որովհետեւ խափանումը ժամանակաւոր է։ Վիեննացւոց դպրոցը միջազգային գոյն ունի, ան հայու անունը չէ և հայկական զգացում չէ որ կը տուի ազգ. մինչդեռ բացուելիք դպրոցը պիտի ըլլայ հայոց վարժարան մը Վիեննացի Մխիթարեանց. վերջիններու տուած կըրթութիւնը ունի իր պատուաւոր պատմութեանց և commentaireի պէտք չունի։ Ազգին համար ուրիշ կարեւոր կէտ մըն ալ կայ, մինչդեռ Վիեննացիք թէ իրենց [illegible] և թէ դպրոցներով աւելի ազգային զարգացումը ունեցած են իբր նպատակ և ասիկա շատ անգամ ի վնաս սեպհական գանձին, Վիեննացիք ընդհակառակը իրենց բոլորվանը միշտ ջանացած են դէպի Մամոնային ուղղել։

Մենք չենք որ պիտի անդրադառնանք իրենցմէ ոմանց ուսումնական աշխարհին մէջ ձեռք բերած անհատական յաջողութիւնը, բայց գուցէ հանրապէս ինչ չարիքներ չեն հասցուցեր խեղճ ժողովուրդին գլխուն։

Ահա (ձախլակ) Գայանեանի նամակը որ՝ ինչպէս գիտեն ընթերցողներ՝ անհամեմատ ողորմութեան Սարաջօղլուց, քաղաքէն եկած է փոխանակ Թերզեանին ձեռքը համբուրելու։ Այս նամակը՝ ամենամեծ coup de grâceը եղած է թէ Թերզեանին իր արդանակներով և թէ Վիեննացւոց և իրենց «աճօռէճներուն» որոնցմէն է Թամայեան գերյարգելին։

«Վիեննացիք իրենց ասպարեզը դրած են կարծ. Պատրիարքի տրամադրութեան տակ.» և սակայն «Պատրիարք Հայաստանեաց» անուն այցելութեան պայման համար. չէ՞. ո՞վ գիտէ կարելի է Ս. Պօղոսեան [illegible] Վիեննացւոց [illegible] գտած է։

Ասկէ մեծ երկու մեղքերէն մեծ ծառայութիւն մը չէր մատուցած որքան այս նամակը Գալլա գիրքով։

Գայանեանի այս թուղթը որ զրպարտութիւններով լեցուն է կը պատկանի [illegible] պատմութեան, և ներկային պատասխան նախատարութեան։

Թուղթերը բացուեցան և ժողովուրդը պէտք է ընէ այս գործիչներուն այն ինչ որ կ՚ընէ պատասար տանտէրը. խարդախ խաղցողին թեւէն բռնել դուրս նետել։

Արդէն մեծամասնութեան տրամադրութիւնն ալ այս է կարծեմ, քանի որ չափաւոր ազատականներէն անգամ, որոնցմէն է Պ. Գր. Մուղեան, սկսած են համոզուիլ թէ Ապագան ժողովուրդինն է։

ՍԱԼԻՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՎԵՀԱՊԵՏԵԱՆ

ԷՐԶՐՈՒՄԻ ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ

Առաջնորդի մօտից դուրս գնացի այն հաղթանակ և ամփոփ արդարացած, ինչպէս կը լինի քննութեան մէջ չարաչար կտրուած աշակերտը,— ամօթահար, ճերմակ ու տխուր (*)։ Եւ ինչպէս չամչնէի, երբ Առաջնորդին Օլթիէն գրած նամակիս մէջ խօսել էի այնպիսի անձնավստահութեամբ և վճռական ձեւով, «բանգէտ» և «համբուրակ» մարդու ա՛յնպիսի յաւակնութեամբ, որով սովոր են խօսելու ընդհանրապէս ամէն մի խնդրի մասին ուսեալ «ինտէլլիգէնտ» համալսարանը և «սեմինարիստ» անմասները... Իբրեւ որոշեցի մէկը, ես միամտութեամբ ունէի կարծելու թէ Էրզրումի Առաջնորդը մ՚ր և է սահմանափակ ու անծանօթ ամուսնացեալ է, մ՛ր և է խեղճ ու կրակ հոգեւորական, որը իմ ճանաչած գիւղերի և ազատաբերական պատասխանութիւն ինչ պիտի ազդէր և հիմնայ նամակիս «վեհ զգացումներից» և «խորաթափանց ու հեռատես մտքերից...»։ Մինչդեռ բանից բոլորովին

(*) Սկսածը կանչէ մի մոգիլատուցած հայ վարդապետի (այժմ Մեսրոպ եպիս. Տէր-Մովսէսեան), որը՝ քննութեան ժամանակ խայտառակութեամբ կտրուեց Պետերբուրգի համալսարանում, բայց ո՛չ ամօթահարութեան և ո՛չ տխրութեան նշոյլ ցոյց տուեց։

فكر انفراد

قبل الانقلاب برحمالك فلسفه‌یه نه قدر عقلی ایردی ایسه، بزده سیاستدن اوبرتبه آكلاردق، معمافیه اهالی آره‌سنده « ارمنی مسئله‌سی» « ماكدونیایه دائر انكلتره حكومتك وضعیتی » وبوقبیلدن بولنان برطاقم مسائل سیاسیه حقنده كوچوك مباحثه‌لر مشروطیتدن اول كچیردیكمز حیات سیاسیه‌یه بر نمونه تشكیل ایده‌بیلیر .

اعلان حریتی متعاقب، ره‌آقسیون رژیم، سوسیالیزم كبی یكی چیقمه‌كلر محیطمزدن ایچرو هجوم ایده‌رك انظار عمومیه‌یی اوزرلرینه تمركز ایتدیردیلر .

بونلر میانده تركیه‌نك ماضی واستقبالی ایله علاقه‌سی اولان « فكر انفراد » ده موجوددر كه دیكرلرندن دها زیاده كوزه چارپار .

بلا فاصله دولت عثمانیه‌یه برغائله اولان مذكور مسئله‌نك شو زمانلرده نه درجه كسب وسعت ایتدیكنی مملكتمزده یاشایان وقوهٔ فكریه وحسیه‌یه مالك هرفرد اعتراف ایتمكده‌در .

اوللری بومسئله « شرق مسئله‌سی » نامیله معروف اولوب هركسی زیاده‌سیله قورقوتوردی . قلبلرده تهلكه‌لی خولیالر وتصورلر اویاندیریردی . شرق اهالیسی اووقتلرده دها حال تكملرینك بوكونكی مرتبه‌سنه واصل اولمامشیدی .

عناصر مختلفه‌نك اوته‌دنبرو ایتدكلری جزء براشتباه سایه‌سنده هپمز ایچون منفور ومكروه عد اولونان « فكر انفراد » شرق مسئله‌سی یرینه قائم اولدی .

ماضیده عناصر عثمانیه بیننده تكون ایتمش اولان اتفاقسزلق وخصومتك دوامیله صحنهٔ ترقیده خطوه انداز اولورسه‌ق، هیچ شبهه یوقدركه فكر انفراد مملكتمزده امراض اجتماعیه‌نك ظهورینه بادی اولوب، حصوله كتیره‌جكی نتائج الیمه‌یی تصور ایتمك قابل دكلدر .

روح مسئله‌یه عودت ایده‌رك « فكر انفراد » ك نه ایدوكنی تدقیق ایده‌لم ؛ بوفكر منحوس ٣٣ سنه‌دنبرو مملكتمزده بردست ظالمك اثری اولان عناصر عثمانیه‌نك بربرینه قارشی پرورده ایتدیكی شبهه واتفاقسزلقدن بشقه، نه‌یه معطوفدر؟ عبدالحمیدك، خلع ایدیله‌جكنه دائر اندیشه‌لری هروقت خیانته معروض بولندیغی شبهه‌لری صحیح دكلمی ایدی؟ نه یولده تخته قعود ایتدیكی نظر اعتباره آلندیغی تقدیرده، بوشبهه‌لرینك حقیقتی تبین ایدر، عبدالحمید دور اندیش واجرای عدل وحقه مأمور برحكومت وجوده كتوروب بودرلو شبهه وتذبذبلری كلیاً ازاله ایده‌بیلیردی .

حال حاضرده ممالك عثمانیه‌ده‌كی اقوامك بربرینه ایصینه‌مادقلری، بو حاله تشبیه ایدیله‌بیلور .

بعضیلری اعصار عتیقه‌دنبری مالك اولدقلری امتیازاتك وبعضیلرینده حاكمیت ملیه‌لرینك خللپذیر اوله‌جغی اوزرینه سوء تفكرده بولنیورلر . دها نیجه ٣٣ سنه‌لر، استبدادك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولان عدم اتفاق دوام ایده‌جكنی بیله‌مه‌یز .

مملكتمزده ده بیطرف برتعلیم وتربیه‌نك فقدانی وقاتللرك حصوله كتیردیكی سفالت، فقرلق واغتشاش یوزندن وطنمزده بولنان عناصر میانده حقیقی برمساوات وجودپذیر اوله‌مامشدر . بیطرفانه تعلیم وتربیه كورمش شخصیتلر بزده مفقوددر .

یاشادیغمز بودورده دها نیجه كیمسه‌لر واردركه بیطرفانه دوشونه‌رك وطنداشلرینك اك عادی حقوق طبیعیه‌لرینی بیله قبولدن اجتناب ایدرلر .

ایشته بیطرفانه دوشونمكلك، عناصرك یكدیكرینه قارشی پرورده ایتدیكی عدم امنیت، ارباب فسادك فعالیته محل ویریور وبوحالدنده فكر انفراد تظاهر ایدیور .

بوفكری رفع وازاله ایچون الزم اولان تدابیر پك واضحدر .

اولا : بتون عثمانیلره اویله برتعلیم وتربیه ویرملیكه بربرلرینی، بلا تفریق جنس ومذهب مساوی وعینی حقوقه حائز عینی وطنك اولادی اولدقلرینی آكلایوب عنعنات ملیه‌یه رعایت ایتسونلر .

ثانیاً : اراضی مسئله‌لرینی تسویه، ایشسزلره ایش تدارك ووسائط ارتباطیه‌یی تسهیل ایده‌رك داخل مملكتده برتجدد اقتصادی وجوده كتیرمك الزمدر .

اصحاب اداره بوكبی لوازمات ابتدائیه‌یی پیش اهمیته آلوب، موقع اجرایه چیقاره‌جق اولورسه، « فكر انفرادك » افقمزدن نهان اوله‌جغنه قطعاً امین اوله‌بیلیرز .

---

(٩١)

عبدالحمید وشرلوق هولمس

ایكنجی قسم :

قهرمان تورك خانمی

سكزنجی باب

صالحه خانمك استنطاقی

— ذات حضرت پادشاهینك دالقاووقلری درایسه‌كز دها طوغریسنی سویله‌مش اولورسكز، دیوجواب ویردی. عزت پاشا صندالیه‌سندن ایاغه قالقه‌رق وبسبتون رنكی اوچه‌رق :

— صوص اول دیو باغیردی . صالحه تحقیر آمیز بر تبسم ایله باشنی اوته طرفه چویردی .

استنطاقه بوصورتله دوام ایتمك قابل اوله‌میه‌جغندن، عزت پاشا ارقداشلریله یكیداً یاواش سسله مذاكره ایتدكدن صوكره آیاغه قالقوب صالونك قپوسنه طوغری كیتدی .

برارادهٔ استحصالی ایچون عبدالحمیدك یانه كیتدیكی بللی ایدی .

غیبوبتی برچیرك ساعت امتداد ایتدی وبومدت ظرفنده اوطه‌ده درین برسكوت حكمفرما ایدی.

نهایت قپو آچیلوب پاشا كوروندی .

ریاست صندالیه‌سنه اوطوردقده سیماسنده‌كی اسكی سرتلك وخشونتك یرینه برتبسم قائم اولمش ایدی، یاننده‌كیلرله برقاچ سوز تعاطی ایتدكدن صوكره صالحه خانمه دونه‌رك طاتلیلق ایله :

— خانم افندی، برآز اول سوزلرمك معنای حقیقیسنی اكلایه‌میه‌رق متأثر اولدیكز وبویله‌سی برمجلس حضورنده تلفظی غیر جائز اولان بعض افاده‌لرده بولندیكز، بنده طبیعیدركه بونلردن متأثر اوله‌رق صغوق قانلیلغمی محافظه ایده‌مدم ویكدیكرمزی اكلایه‌مدق .

شیمدی رجا ایدرم، واقع اولان بومناسبتسز سوزلری اونوده‌لم وهیچ اولمامش كبی عد ایده‌لم . بزم فكرمز سزه دشمن نظریله باقق واكا كوره حركت ایتمك دكلدر. آنجق بزه موجب تهمت كورینان حركاتكزه، نه سببدن ناشی مباشرت ایتمش اولدیغكزی تدقیق ایتمك واكلامقدر .

بوكبی حركاته سزی سوق ایدن اسبابده حقلی جهتلروار ایسه، امین اولیكزكه ولیٔ نعمت بیمنتمز پادشاهمز افندمز حضرتلری شفقت ومرحمت همایونلریله ایجابنی اجرا بیوره‌جقلردر.

بناءً علیه بزم یاپدیغمز استنطاق دكلدر، بز حاكملر دكلز، بوراده شكایتلركزی دیكله‌مك ایچون برنوع مجلس شورا تشكل ایتمشدر. ایمدی كندی منفعتكز ایجابنجه هرشیئ تماميله سویله‌مكز اقتضا ایدر، دیدی .

خفیف برتبسم ایله عزتك سوزلرینی دیكله‌مش اولان صالحه خانم :

— تمام بنم آرزوم دخی بودر دیو جواب ویردی .

كاتب ثانئ پادشاهی سونجله :

— اویله ایسه یكدیكرمزك فكرینی اكلادق، لطفاً بزه سزك كیم اولدیغكزی ونه فكر ومقصده خدمت ایتدیكزی سویله‌یكز دیدی.

صالحه خانم یوزینی قارشوسنده بولنانلره چویرمك ایچون صندالیه‌سنده برحركت اجرا ایدر وراحت وقطعی برصدا ایله شو صورتله كلامه باشلادر :

— قرق اوچ یاشنده‌یم، جنتمكان سلطان عبدالعزیزك اصدقاسندن پدرم حسنی افندینك اوچنجی قیزی‌یم، پدرم، سلطان مغفورك موفقیتلی وشرفلی وقتلرنده اولدیغی كبی، ادباری زماننده‌ده صادق قالمش وهركسك جنتمكان سلطاندن یوز چویروب عبدالحمیدك یلدیزینه سجده قیلدقلری صره‌لرده دخی، حكمدار ذیشان سابقنه فداكار قالمش وكندیسنه واقع اولان پارلاق وعدلره رغماً اسكی افندیسنی اصلا انكار ایتمامشدر .

بن اووقت ١٦ یاشنده ایدم، فقط بتون بووقعه‌لری پك ایو درخاطر ایدیورم، خصوصیله بیچاره پدرم دائماً بزی یانه چاغیریر وكندینك بالجمله عذاب روحیسنی وسوكیلو افندیسنك چكمش اولدیغی اذیت وحقارتلری مشاهده ایدركن كرفتار اولدیغی حدت وحسیات شدیده‌سنی نقل وحكایه ایدر ایدی .

عبدالعزیزك كندی اوطه‌سنده نصل وفات ایتمش اوله‌رق بولندیغنی وبونك نه صورتله برانتحاره حمل ایدلدیكنی بزه بركون اغلایه‌رق حكایه ایتدی، لكن پدرم، سلطان مغفورك طمارلرینی كسه‌رك انتحار ایتمش اولدیغی روایتنه اصلا اینانماز وصوكنه قدر :

— ئولدیردیلر الچقجه‌سنه ئولدیردیلر دیو دائما باغیریر ایدی .

برسنه صوكره سلطان مراد دخی خلع ایدلمش وعبدالحمید جلوس سلطنت اولمش ایدی .

بومدت ظرفنده پدرم بنی آنجق ٢٦ یاشلرنده ویوزباشی رتبه‌سنده بولنان پارلاق برعسكر ضابطی ایله اولندیردی .

روسیه وتوركیه محاربه‌سی صره‌سنده زوجم سلطانك عساكر خاصه‌سی بلوكاری داخلنده ایدی. ازدواجمزدن برماه صكره، زوجم قوللرینی باغلایوب استانبولده اوطورمغه تحمل ایده‌مدی چونكه كندی ارقداشلری وطنك محافظه‌سی ایچون میدان محاربه‌ده بولنمقده ایدیلر، كندیسی دخی حرب ایدن اردوده استخدامی ایچون عرضحال ایدر و آرزوسی موجبنجه بالقانلره كوندریلور .

محاربه‌نك دوامی مدتجه امثالسز شجاعتلرده بولندی، پلونانك محافظه‌سی صره‌سنده دوشمن قورشونلریله برقاچ دفعه‌لر یاره‌لندی، الك صكره عثمان پاشا اردوسیله اسیر دوشر ایسه‌ده، فرار ایدرك درسعادته كلیر ومصالحه‌نك عقدندن صكره رتبه‌سی ترفیع ایدیلور...

عزت پاشا صالحه خانمك سوزینی كسه‌رك :

— فقط، صالحه خانم، ذكر ایتمش اولدیغكز بتون بوتفرعات، حال حاضرده‌كی مهم مسئله‌مز ایله علاقه‌دار اولمامز، چوق رجا ایدرم، عائله كزجه ویرمش اولدیغكز معلوماتلری كافی عد ایدرك، طوغریجه یكی وقوعاته كله‌لم، دیدی .

(مابعدی صالی صباح)

استخراجاً طبعی ممنوعدر

ընդհանրականն դուրս եկաւ, այն է թէ սահմանադրական է՛լ, անձայն է՛լ, խեղճ ու կրակն է՛լ Ես եմ եղել, խոկ վեհս վկայութիւնք եւ խորամանկաց ու հնարամիտ մոքեր կրող — Առաջնորդը։ Սա մի ծանր դաս էր, որի մասին, այդ օրից յետոյ, շատ անգամ եմ յիշել եւ զանազան դէպքերում ըստ կարելւոյն աշխատել եմ ինձ զսպելու, որպէս զի նորէն նոյն խայտառակութեան չհանդիպեմ։

Մայիոր Կոնստանտին Կամսարականի հետ մեր առանձնած պաշտօնը, իբրեւ կառավարիչ Երզրումի, բնական էր որ տեղական ազգայիններին ուշադրութիւնը պիտի գրաւէր եւ նրանց մեզ մօտեցնելու առիթ ծառայէր։ Բանի որ նրանք մեզ չէին ճանաչում, ի հարկէ քաշւում էին մասնաւոր այցելութիւն տալու եւ սիրտները մեր առաջ բանալու, բայց հետզհետէ ճանաչելով մեզ, սկսեցին մօտենալ եւ շուտով մտերմացան մեզ հետ։

Ճշմարիտը պիտի ասել, որ մեղմաբարոյ, բարեսիրտ եւ ազնիւ Կամսարականը, իբրեւ ի մանկութենէ ռուսական կորպուսում դաստիարակուած, հետեւաբար ազգային լեզուին, կեանքին եւ գրականութեան շատ քիչ տեղեակ մէկը, ո՛րքան էլ ցանկանար, բայց չպիտի կարողանար այնչափ շահագրգռուել Հայաստանի ժողովրդի ներքին դրութեամբ եւ նրա կենսական հարցերով, որչափ այդ կողմից՝ պիտի հետաքրքրուէր՝ բարեսիրտ հանգամանքների մէջ մեծցած եւ մինչեւ ուղեղի ծուծը հայութեան հոգւով խմորուած եւ... համեստ տակ հոգին ծպտած սպան, Կամսարականի օգնականը։ Ուստի հասկնալի է, թէ հարազատ Հայերի միջավայրն ընկնելով նա պիտի զգար վէրքը իր խօսական տարրում եւ պաշտօնական գիրքին կարեւորութիւն չտալով՝ պիտի մտնար եւ շաղախուէր նրանց հետ հոգւով եւ մտքով։ Երիտասարդները եւ տարիքաւորները մօտ ժողվուած ժամանակը չէի իմանում թէ ինչպէս են անցնում ժամերը. խօսում էինք ներժով, միմիանց խօսքը չկտրելով, միմեանց հետ սիրով ու քաղաքավարի եւ մէկու ու մէկու ազգային դարձերի եւ կեանքի մասին։ Այդ հաճելի հիւրերի այցելութիւնները եւ զրոյցները մի դպրոց էր, որի մէջ եռանդագին աշակերտում էի՝ լսելով մի անսակ դասախօսութիւններ Տաճկահայերի կաց ու նիստի, վարք ու բարքերի, տնտեսական ու բարոյական վիճակի եւ այլ պայմանքների մասին (*)։

Այդ չահեկան զրոյցների մէջ հէնց առաջին օրերում խօսք գցեցի Առաջնորդի մասին։ Ցայտնեցի նրանից լսածներս եւ ուզեցի լսել տեղացի իմաստակցողների կարծիքը։

— Բէչ բան ըսեր է ձեզ, էֆէնտիմ, գլխից Համազասպ Պալարեանը, բայց ինչ որ ըսեր է՝ ճիշդ իրողութիւններ են։

— Ինձ շատ զարմացրեց այն, Համազասպ էֆէնտի, որ Առաջնորդին փոխայցելութեան է եկել զօրաց ընդհանուր հրամանատար Մուխթար փաշան եւ մինչեւ անգամ բաւական երկար մտերմական խօսակցութիւն է ունեցել նրա հետ։

— Չեմ հասկնար, էֆէնտիմ, թէ ինչո՞ւ կը զարմանաք, հարցուց Պալարեանը։

— Կը զարմանամ նրա համար, որ գլխաւոր հրամանատարի աչքում ո՛չ թէ միայն ո՛ր եւ է Հայոց Առաջնորդ, այլ նոյն իսկ Տաճկաց կրօնապետը շատ քիչ նշանակութիւն պիտի ունենայ, որ նրա փոխայցելութիւն տայ եւ հետն ալ մտերմական խօսակցութիւն ունենայ։

— Այո, կը [illegible] եւ կը գանէիմ որ Առաջնորդը կը [illegible] վերաբերութիւն [illegible] բան մը կ'երեւայ, պատասխանեց խօսակիցս, մի քանի վայրկեան մտածման մէջ ընկնելուց յետոյ. բայց գիտէ՞ք, տէ՛ր իմ, թէ ինչ մարդ է Յարութիւն Վեհապետեան, ինչ անուն ունի, ինչ համբաւ կը վայելէ տաճիկ մեծամեծներու, նաեւ պաշտօնականներու եւ իսլամ ժողովուրդին մէջ. անիկա աւելի չէ մի մին է, որուն քրօնքը կը համբուրին տաճիկ մեծամեծները, անոր առաջ գլխիկոր կը կայնին տաճիկ կրօնաւորներն եւ ծունդ կը չոքեն մոլլաները։

— Ինչ էք ասում, եղբայր, ինչ գոյներով էք ինձ ներկայացնում մոլեռանդ Տաճիկներին։

— Իրողութիւնն է, զոր կ'ըսեմ ձեզ, տէ՛ր իմ, առասպել մը չեմ պատմեր ձեզ, եթէ չէք հաւատար, հարցուցէ՛ք քովս նստած էֆէնտիներուն, պատասխանեց Պալարեանը, ցոյց տալով Խաչատրեանի, Սարգիս եւ Յարութիւն Բաստրմաճեաններին եւ ուրիշների վրայ։ Ամէնքն ալ միաձայն հաստատեցին խօսողի ասածները։

Սրանք՝ քաղաքի էն երեւելիներն էին, որ այդպիսի վկայութիւն էին տալիս Տաճկաց մասին։ Յարութիւն Բաստրմաճեանը կորովի կազմուածքով, բարձրահասակ եւ կրակոտ մի երիտասարդ էր՝ խելացի կըտրուկ խօսող։ Պալարեանից յետոյ խօսք առաւ նա եւ հետեւեալ բացատրութիւնները տուաւ։

— Էֆէնտի՛մ, ի՛նչ որ ալ եղեր է անցեալներուն՝ անոր մասին չեմ խօսիր. անցեալներուն քի՛չ բարբարոսութիւններ եղեր են քրիստոնեայ ազգերուն մէջ։ Ես չեմ գիտեր ձեր Մոսքովներու պատմութիւնը, սակայն չեմ տարակուսիր թէ Մոսքովներու մէջ ալ ժամանակին գործ են դրուել մեծամեծ բռնութիւններ եւ հալածումներ տիպարներու դէմ։ Տաճիկներ, այո՛, չարաչար տանջած եւ սպաննած են, կ'ըսեն գերի բռնուած բաւականաչափ ռուս զինուոր, բայց ատիկա գլխաւորապէս առաջ եկած է իրենց երկրը կոխող եւ իրենց դէմ խորտակող թշնամիներու դէմ առած ոխէն ու վրէժխնդրութենէն։ Մինչեւ Մոսքովներու գալը մեր հայ եւ տաճիկ ազգաբնակչին [illegible] մէջ եւ անոնցմէ ալ գիտենք թէ այդ ազգութիւնը աղէկ է իրեն՝ [illegible]. իմ հայրս, Կարինոյ մէջ յայտնի [illegible] ալ [illegible], սակայն [illegible] խօսակցութիւնը, [illegible] ամէնքը. իմ հանգուցեալ [illegible] պատմութեան [illegible] նած՝ [illegible] վերաբերուած է Տաճիկ մեծամեծներու եւ քաղաքս նախապաշտական խօսքեր ըրած է նոյն իսկ վալիին եւ ուրիշ մեծերու. Առանց պաշտօնակին մէջ ո՛վ ըսաւ, որ վրէժխնդիր չըլլայ, նամանաւանդ վալի մը, որուն պատիւը կը շօշափուի եւ վարկը կ'իյնայ ժողովրդին առջեւ։ Ճիշդ է՝ պէս պէս անիրաւութիւններ եւ կեղեքումներ անպակաս կ'ըլլան մեր երկրին մէջ, բայց ատիկա մոլեռանդութենէ առաջ չի գար, այլ պետական անկարգ օրէնքներէն եւ վարչական յոռի դրութենէն առաջ կու գայ։ Ան ալ պիտի գիտնաք, որ անիրաւութեանց եւ կեղեքմանց հաւասարապէս ենթակայ կ'ըլլայ եւ քրիստոնեայ, եւ իսլամ ժողովուրդը։

ԳՐԻԳՈՐ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

(**) Դրանից առաջած տեղեկութիւնների մի փոքր ամփոփումն էր, որ, Երզրումից Թիֆլիս վերադառնալուց յետոյ, գրի առայ ու տուայ կարդալու Գրիգոր Արծրունուն, իբրեւ դասախօսութիւն, «Տաճկահայերի էկոնոմիկական վիճակը» վերնագրով, գործակատարների ժողովարանում։ Դժբախտաբար՝ Գրիգոր Արծրունին նոյնչափ թոյլ կարդաց իր արտադրած ձեռագիրը, ակնչափ եւ շուտով մոռացուեց նրա բովանդակութիւնը։

Տօքթ. Ա. ՄԻՄԻՏԵԱՆ
(ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՏՈՒԱՅԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ)
Աչքի, ականջի, քթի եւ կոկորդի։
Մասնագէտ Ֆրանս. Սէն-Պէնուա հիւանդանոցի։ Ակնարոյժ Աղքատախնամի։
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 1—4 (Ը. Ե.) իր դարմանատունը՝ Բերա, Կալաթա-Սէրայ, Նախկին քլինիք Տօքթ. Խամբերեանի։
Աղքատները ձրիաբար կը դարմանէ ամէն օր մինչեւ կէսօր իր դարմանատունը։ 48

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԼԲԱՆԻԱԿԱՆ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ապստամբներուն տրուած երրորդ եւ վերջին պայմանաժամը յառաջիկայ հինգշաբթի օր կ'աւարտի։ Ասկէ ետք ընդդիմադրութեան փոխ չէ ըսուի։ Անոնք կը շարունակեն կռուիլ, ինչպէս կը հաւաստեն պատերազմական նախարարութեան հասած հեռագիրներէն։ Մինչեւ հիմա վերադարձած Մալիսորներուն թիւը 300էն աւելի չէ։ Տակաւին հազարաւոր փախստականներ կը մնան Գարատաղի մէջ եւ իրենց պայմաններուն վրայ կը պնդեն։ Արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշա մեծ տէրութեանց դեսպաններուն յայտարարած է թէ Մալիսորներուն ապստամբութիւնը պիտի բռնադատէ Թուրքիան ծայրայեղ միջոցներու դիմելու, եւ թէ ասկերութիւնները [illegible] նոր զինուորներ ընեն Գարատաղի մօտ, վերջին պայմանաժամը աւարտելէ առաջ։ Արտասահմանի օսմ. դեսպաններուն ալ յանձնարարուած է տէրութեանց ծանուցանել որ պայմանաժամը աւարտելէ յետոյ հարկ եղած միջոցները ի գործ պիտի դրուին։

⁂ Գարատաղի Թագաւորը «Պօլիտիքէն Հիրլափ» լրագրի խմբագրին յայտնած է որ Աւստրիա Ալպանիացիներուն ընծայած աջակցութիւնը չէ շարունակած։ Նիքոլա Թագաւորը յարած է թէ Աւստրիա պէտք է չահագրգռուի ալպանիական գործերուն եւ իր երկու միլիոն զինուորներով օգնութեամբ հասնի անոր։

⁂ Շքոտրայէն հասած պաշտօնական հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ անհնարին եղաւ Մալիսորներու յայտարարութեանց համաձայն, բռնագրաւուած [illegible] ունին եւ այդ [illegible] Գարատաղի կողմէ հայթայթուած են։

⁂ Արչալախումբին [illegible] կողմէ հասած հեռագիր [illegible], յուլիս 12ին ընդհարում [illegible] փոնկքէն բաւան [illegible] ըրած են Բրոյա [illegible]։ Մանիսզօրի [illegible] զինուորներ յարձակ[illegible] են, [illegible] ուորներէն մէկը վիրա[illegible] է 18 հոգինոց հրոսախումբի մը կողմէ։ Յուլիս 13ի երեկոյեան Սէմ գետ[illegible] քանի չափ ապստամբներ [illegible] են Բրոյայի վրայ։ [illegible] իրենց յարձակումները։ Յուլիս 12ի յարձակման առթիւ զինուորներ [illegible] է կռուէ չէն կրած։ Մէյցէի [illegible] մը օճախ ունեցած է եւ մինչեւ իրիկուան ժամը 12 տեւած է։

⁂ «Բօրշընդլաստ Հէմեյպլաթ» կ'ըսէ թէ Պօլքրէյի զօրանոցներէն կառավարուած զէնքերու գաղտնի մասին տեղի. քննութիւններ կը հայտնեն որ սպանիական «Պաչգըմ» եւ «Տրիխա» քիւլերը ծրագրած են ամբողջ Ալպանիան ապստամբեցնել։ Ցնոր հաստատուած է որ այդ քոմիթէները բաւականաչափ դրամ ունին եւ յեղափոխութեան համար տրամադրուած գումարը աւելցած է Ռուսիայէն եւ Անգլիայէ վերջերս ղրկուած քանի մը հարիւր հազար ֆրանքներուն շնորհիւ։ Ձեռք անցուած վաւերագրերը Գարատաղը եւ Ռուսիան կասկածելի դիրքի մը կը մատնեն։ Ապացուցուած է որ Ալպանիացիները երկու տարի առաջ Երլասանի մէջ համաժողով մը գումարած են ռուս գործակալներու դրդումով։ Ռումանական կառավարութիւնը թոյլ չի տար որ դրամ եւ պարապ ապրիլ ղրկուին Ալպանիա։ Բ. Դրան հաղորդուած է երեւան հանուած վաւերագրերուն պարունակութիւնը։ Ռումէն կառավարութիւնը Բ. Դրան պատասխանած կը սպասէ՝ ալպանիական քոմիթէներուն դէմ գործելէ առաջ։

⁂ Կը հաւաստուի թէ Աւստրիա կը մերժէ Անգլիոյ ծրագրին [illegible], որուն համաձայն, մէկ-երկու [illegible] եւ [illegible] պիտի ըլլան Մալիսորներուն [illegible]։

⁂ Կոչինայի շրջանին մէջ գործունէութիւն ցոյց կուտան հրոսախումբեր. Կառավարութիւնը աւելի խիստ միջոցներու կը դիմէ։ Հոլլէն հրոսախումբերն ալ ամփոփած չեն [illegible]։ Բաւմէյի թղթակիցը կ'ըսէ թէ հելլէնական եւ ալպանիական հրոսախումբերը կը գործակցին։

⁂ «Մերքեզ» եւ «Իքտամ» փոխադրանաւերը այսօր Շէնկքին մեկնեցան։ Առաջինին մէջ 1500 թոն հանքածուխ կայ, իսկ վերջինը նոր զինուորներ կը տանի։

⁂ Աքիւպէն կը հեռագրեն թէ յարձակումները եւ գողութիւնները կը շարունակուին ալպանիական գաւառներուն մէջ։ Իփէքի եւ Տիաքովայի մէջ ամէն օր ընդհարում տեղի կ'ունենայ զինուորներուն եւ ալպանիական հրոսախումբերուն միջեւ։ Իփէքէն Տիաքովա տանող ճամբուն վրայ սպայ մը յօշ տրուած է եւ քանի մը զինուորներ վիրաւորուած են։

⁂ Ցունական թերթ մը կ'ըսէ թէ վերջերս անոնուած ստոյգ տեղեկութեանց նայելով, այդ տեղերու մանաւանդ Աւլօնիայէն մինչեւ Սանթի—Քուարանթա եղած շարժումը մեծ մասամբ Իտալիոյ կողմէ գրգռուած է։ Կ'երեւայ թէ համաձայնութիւն մը կայ Իտալիոյ ու Աւստրիոյ միջեւ, քանի որ աւստրիական գործակալները հակառակ չեն վարուիր իտալական արարքներուն։ Կ'ըսուի թէ իտալական զանազան գործակալներ կը պտտին այդ կողմերը, ուր առատ դրամ կայ։ Իտալիոյ նպատակն է համակրութիւններ շահիլ հոն։ Իտալացիները այնքան չեն շահագրգռուիր արդիւնքով. այնպէս կը նկատեն թէ արդիւնքը եթէ ձեռք չբերուի, օր մը պիտի ներկայանայ եւ այն ատեն Իտալիա [illegible] իր տնտեսական շահերը։ Ազդեցիկ անձեր շատոնց [illegible] գործակալներ եղած են Աւլոնայի մէջ [illegible] քանի մը [illegible] կան [illegible] եւ թէ [illegible] եւ Սանթի Քուարանթայի մէջ։ [illegible] տնտեսական [illegible] մասին։ [illegible] քանի մը [illegible] կը նուաճէ։ [illegible] թէ [illegible] պիտի [illegible] պաշտօնեաները [illegible]։

⁂ Պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա սա յայտարարութիւնը ըրած է գերմանական «Ձայթ» թերթին Կ. Պոլսոյ թղթակցին. «Արդի պայմաններուն մէջ պատերազմ մը անկարելի է երկու պետութեանց միջեւ։ Արդէն ո՛չ ոք կրնայ օգուտ մը քաղել այդ տեսակ պատերազմէ մը։ Հետեւաբար սա համոզումը ունիմ թէ Պալքաններուն մէջ խաղաղութիւնը չպիտի խանգարուի։»

ՆԱՈՒՄ ՓԱՇԱՅԻ ՄԱՀԸ

Բարիզէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Բարիզի օսմ. դեսպան Նաում փաշա յանկարծամահ եղած է անցեալ գիշեր, երբ Վիշիին մէջ կը գտնուէր։ Նաում փաշա զուարթ տրամադրութեամբ մը Իւնիոն քլիւպ երթալով, որուն անդամ էր, քանի մը բարեկամներու հետ խաղի սեղանին առջեւ անցաւ։ Խաղը պիտի սկսէր, երբ դեսպանը դէպի աջակողմ ծռեց գլուխը. երկու կէթիկ ունեցաւ եւ թիկնաթոռին մէջ ինկաւ։ Ներկաները անոր շուրջը փութացին, գլխաւորաբար Քլիւպին նախագահ Բօհան դուքսը, Բարիզի ռումանական դեսպան Պ. Լահովարի եւ կոմս Բաթթիանի։ Բժիշկներ փութացին, բայց անոնք մահը միայն կրցին հաստատել։ Նաում փաշա [illegible] խանումէ մնացած էր։ Օսմ. ընդհանուր հիւպատոսը եւ ոստիկանական քօմիսէր մը քննութիւն կատարեցին։ Ցնոր Նաում փաշայի մարմինը դեսպանատուն փոխադրուեցաւ եւ [illegible] գրքուեցաւ։

⁂ Նաում փաշա Լիբանանէն Մարոնիթ ընտանիքի մը կը պատկանէր։ Երիտասարդ հասակին մէջ արտաքին գործոց պաշտօնատուն մտաւ, այն շրջանին երբ արտաքին գործոց նախարար էր Ֆրանքօ փաշա։ Աստիճանաբար յառաջանալով արտաքին թղթակցութեանց դիւանին անօրէն նշանակուեցաւ եւ յետոյ քարտուղար Սարգիս էֆ. Համամճեանի տեղ անցաւ։ Երկար տարեն այդ պաշտօնին մէջ մնաց. Նախարար Սաիտ փաշայի մասնաւոր համակրանքը վայելելով։ Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Արթին փաշա Տատեանի բացակայութեան եւ հիւանդութեան օրերուն, Նաում էֆ. կը վարէր գործերը։ 1892ին Լիբանանի կուսակալ անուանուեցաւ, հինգ տարուան տեւողութեամբ, ինչպէս կը տրամադրէ վեց մեծ տէրութեանց ու օսմ. կառավարութեան միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը։ Լիբանանէ դարձին, Նաում փաշա արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական կարգուեցաւ։ Այդ պաշտօնը կը վարէր, երբ Սահմանադրութիւնը հռչակուեցաւ։ Նոր րէժիմի առաջին դահլիճին մէջ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը առաջարկուեցաւ Նաում փաշայի, բայց ան մերժեց։ Ցնոր Մունիր փաշայի տեղ Բարիզի դեսպան անուանուեցաւ։ Նաում փաշա կաթոլիկ էր եւ Եուսուֆ Ֆրանքօ փաշայի աղջկան հետ ամուսնացած։ Նաում փաշա Եւրոպայի քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ համարում կը վայելէր եւ օսմ. ու օտար շատ մը պատուանշաններ ունէր։

ՀՐԴԵՀՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋԸ

Ներքին գործոց նախարարը Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէնին եւ Առողջապահական Խորհուրդին պատկանող բժիշկի մը հետ առջի օր այցելեց այն տեղերը, ուր առժամապէս տեղաւորուած են հրկիզեալները։ Հրահանգներ տուաւ, առողջապահական պատուէրները գործադրելու համար, որպէս զի հրկիզեալներուն մէջ համաճարակ չծագի։

⁂ Պայազիտէն Աղսէրայ տանող մեծ ճամբուն մաքրուած ըլլալով փլատակներէն, երթեւեկը վերսկսած է կանոնաւորապէս։ Հրկիզեալներուն ցանկերն պատրաստութեան ձեռնարկուած է։

⁂ Սալոնիկ, Սերէզ եւ Գարատաղի թաղականները յուսադրական հեռագիրներ ուղղած են [illegible], Պոլսոյ աղէտալի հրդեհին առթիւ։

⁂ Արտասահմանի մէջ գտնուող օսմ. հպատակները հանգանակութեան ձեռնարկած են ի նպաստ Պոլսոյ հրկիզեալներուն։ Տէյլի Պաք 2000 ոսկի նուիրած է։ Պէրլինի մէջ հաստատուած Հրեաները հանգանակութիւն բացած են ի նպաստ Պալաթի հրկիզեալներուն։ Մայրաքաղաքիս ֆրանսական գաղութէն տիկին Բիսոււ, տիկին Ռէկյ եւ կոմսուհի Օսթրորոկ նախաձեռնարկ եղած են զբօսաշրջիկներ եւ [illegible] առարկաներ հաւաքելու ի նպաստ հրկիզեալներուն։ Նուէրները կ'ընդունուին ֆրանսական ընդհ. հիւպատոսարանը։

⁂ Ազիզիէի [illegible] մէջ հայ գիւղերով Ենիդէրէի հրկիզեալներուն կը բաշխեն։ Թաղապետական պաշտօնեաները [illegible] կը պատասխանեն թէ դուրսէն մարդիկ իրաւունք չունին խառնուելու։ Այս պայմաններուն մէջ, շատ բնական է որ քոլերան օրէ օր ծաւալ կը գտնէ, երբ թաղապետական պաշտօնեաները առողջապահութեան վրայ տարրական գաղափար իսկ չունին։

⁂ Անցի իրիկուն հրդեհ ծագեցաւ Մեծ կղզի, Ջինար Ճատտէսի, դեղագործ [illegible] բնակարանէն, ուր խոհանոցէն կը բռնկի։ Այս վերջինին կից [illegible] փայտը մոխրացած ամէն վայր [illegible] բռնկեցաւ։ [illegible] ձեղքերը եւ կարասիներուն մէկ մասը այրած են։ Ասֆի օր [illegible], Պանկալթի, [illegible] կալուեցաւ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Ծովային նախարար Մահմուտ Մուխթար փաշա քաղաքական խնդիր կարեւոր պաշտօնով մը Լոնտոն գացած է, կ'ըսէ «Հէմրահ», իր ստացած տեղեկութեան համաձայն, թէեւ աւելի առաջ [illegible] ցաւ այդ լուրը եւ բացատրեց թէ Մահմուտ Մուխթար փաշա օսմ. տորփիլներ մը [illegible] պայմանագրութիւնը ստորագրելու համար գացած է։

ՕՍՄ. ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Գրէմալի Նորթտոյչեր Լոյտ ընկերութեան Վարչական Խորհուրդին անդամ Պ. [illegible] ընդհ. տնօրէն կարգուած է Օսմ. Շոգենաւային ընկերութեան (Նախկին Մախսուսէ)։

ՆՈՐ ԹԵՐԹ

Նախկին զնդապետ Սատըք պէյ իր նորակազմ «Իթթիհատը Օսմանի» անուն կուսակցութեան իբր օրկան պիտի հրատարակէ «Միսագ» (դաշինք) անուն օրաթերթ մը, որուն արտօնութիւնն ալ առած է։ Այդ թերթը մօտերս լոյս պիտի տեսնէ։

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԴԻՐՔԸ

Կ. Պոլսէն «Ֆրանքֆուրթէր Ցայթունկ»ի կը հեռագրեն թէ Հաքքը փաշայի դահլիճը իր ներքին քաղաքականութեան համար ամէն կողմէ կը քննադատուի, այդ պատճառաւ իր դիրքը խախտած է։ Գերման թերթը կ'ըսէ թէ նախկին եպարքոս Սաիտ փաշա պիտի կազմէ նոր դահլիճը։ Սաիտ փաշա կարգ մը պայմաններ առաջարկած է։

ԽՈԼԵՐԱՆ

Պոլսոյ ժողովուրդը շատ ընկճուած է։ Հրդեհէն յետոյ քոլերան կը սպառնայ հիմա։ Պոլսոյ զանազան թաղերուն մէջ [illegible] եւ ծերերուն կողմէ խորհուրդներ կը տրուին, համաճարակին դէմ կռուելու համար։ Բերայի Յոյները թափօր կազմելով աղօթքներ ըրին։

⁂ Առողջապահական տնօրէնութիւնը բոլոր պաշտօնեաները հրաման դրած է ոստիկանական կայաններու առողջապահական վիճակը քննելու եւ հակառողջապահական պայմաններու մէջ գտնուող պաշտօնեաները [illegible]։

⁂ Պոլսոյ շատ մը թաղերուն եւ գլխաւորապէս այրած թաղերուն մէջ կոյուղիները աւրուած են։ Քաղաքապետութիւնը կոյուղիները նորոգելու վրայ է։ Գասըմ Փաշայի մէջ նեխած հոտ մը կը տիրէ եւ ամբողջ թաղին մէջ տարածուած է։ Տեղւոյն բնակչութիւնը թաղապետական պաշտօնեաներուն դէմ սպառնական ընթացքի մը կը հետեւի։

ԲԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Որոշուած է թնդանօթի համար երկու հազար ձի գնել Ռուսիայէն եւ Հունգարիայէն։ Հեծելազօրքի համար ալ հազար հինգ հարիւր ձի պիտի հայթայթուի Արաբիայէն ու Անատոլէն։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻԱ

Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց նախարար Սըր Էտուըրտ Կրէյ իր բանախօսութիւնը շարունակելով ըսած է թէ կը ցաւի Թուրքիոյ մէջ տիրող [illegible] կացութեան վրայ։ Նախարարը աւելցուցած է թէ այդ ցաւին կը մասնակցին ամէն անոնք որ բնաւ քաղաքական նպատակ մը չունին հետապնդելիք այդ երկրին մէջ եւ կը փափաքին որ օսմ. կառավարութիւնը յաջողի իր ձեռնարկած գործերուն մէջ, որովհետեւ անոնք կը զգան թէ Թուրքիոյ ապագան կախում ունի այն կարողութենէն, որով ան պիտի ջնջէ նախկին րէժիմին արդիւնքները։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԹԻՒ 86

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԵՒ ՇԵՐԼՕՔ ՀՈԼՄՍ

ՀԵՂԻՆԱԿ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԹՈՒՐՔ ՀԵՐՈՍՈՒՀԻ ՄԸ

ԳԼՈՒԽ Ե.

— Եթէ կը վախնաք, ազատ էք վերադառնալու, ըսաւ Անգլիացին հեգնական շեշտով մը, որովհետեւ այս տեսակ գործողութիւններու միջոցին վախկոտները փոխանակ օգտակար ըլլալու կրնան շատ աւելի վնաս պատճառել... տեղաւորէ՛ք ձեզի մէկ քանի լուցկի, որպէսզի վերադառնալու համար ճամբանիդ գտնաք։

— Ո՛չ, վախնալու համար չէ որ այդ դիտողութիւնը կ'ընեմ, Թօթօլեց խեղճ Թարգմանը, որուն ձայնը կը դողար, այլ պարզապէս խոհեմութեան եւ գործը չխանգարելու համար... եթէ ո՛չ բնաւ հոգս չէ... եթէ վտանգ մը պիտի պատահի թո՛ղ պատահի, Աստուծոյ կամքը ինչ որ է ան կ'ըլլայ...

Եւ երիտասարդը ինքզինքին սիրտ տալու համար այս խօսքերը ընելով՝ դողդողուն քայլերով հետեւեցաւ Անգլիացին որ կարծես հաճոյք կը զգար իր ընկերոջ վեհերոտութենէն։

— Խօսակցութեան ձայն մը կը լսուի կոր ըսաւ կանգ առնելով ու երիտասարդին դառնալով, թէեւ իրապէս ո՛չ մէկ ձայն լսած էր։

Միւսը ականջ դրաւ ուշադրութեամբ ու շունչը բռնած.

— Ո՛չ, ես բան մը չեմ լսեր կոր, դուցէ հիմա լռեցին պատասխանեց։

Քանի մը քայլ ալ անցնելով հասան ճեղքուածքին մօտ։

Մաք Լայն կանգ մը [illegible] ականջին փսփսաց.

— Մենէ ո՛վ առաջ [illegible] ծակէն, ըսաւ։

Թարգմանը [illegible] նայեցաւ.

— Բայց կարծեմ [illegible] պէտք չէր, կրնանք հոս սպասել եւ հոսէ [illegible] թէ քանի՞ հոգի կայ ներսը, պատասխանեց։

Մաք Լայն առանց պատասխանելու առաջ անցաւ ու ծակէն ներս մտնելով անհետացաւ։

Թարգմանը [illegible] էր որ ձեռքին մէջ [illegible] կը դողդողար եւ ակռաները իրարու կը զարնուէին։

— Եթէ հիմա զինքը մեռցնեն, ես ինչ պիտի ընեմ հոս, մտածեց սոսկալով։

Եւ [illegible] կամ [illegible] ձայն մը [illegible] յանկարծ.

— Պարոն Մաք Լայն բարի եկաք, ըսաւ այս ձայնը ֆրանսերէն լեզուով, կը տեսնենք որ մեր ժամադրութիւնը յարգեցիք ու ձեզ սպասել չտուիք։

— Այս մասին արդէն վստահ էր, պատասխանեց Անգլիացին ձայնը, միայն թէ, [illegible], արդեօք պատրաստ էք մեզի [illegible] համար։

— Անշուշտ։

Այս հանդիպում խօսակցութիւնը, մանաւանդ հեգնական ձայներ հանդարտեցուց երիտասարդ Թարգմանը եւ քաջութիւն առաւ իրեն. կորովի քայլերով մօտեցաւ ճեղքուածքին եւ գլուխը ներս երկարեց։

— Ո՞վ է այս մարդը, գոչեց կինը երիտասարդին գլուխը նշմարելով յանկարծ։

— Իմ հետեւորդներէս մէկն է, պատասխանեց Մաք Լայն [illegible]։

— Այս կնոջմէն զատ ուրիշ մարդ չի կա՞յ, ըսաւ Թարգմանը, բոլորովին ներս մտնելով ու շուրջը դիտելով։

— Այսպէս եղիք, ինծ զատ մարդ չի կայ, պատասխանեց կինը որ նշմարած էր նորեկին տհաճ դէմքը։

— Եթէ կը հաճիք, կրնանք ճամբայ ելլել, ըսաւ Անգլիացին դէպի կինը դառնալով։

Սակայն երիտասարդ Թարգմանը օրուն ամբողջ քաջութիւնը վրան եկեր էր առարկեց։

— Կարծեմ մինչեւ առաջ կարեւոր գործ մը ունինք կատարելիք։

— Ի՞նչ գործ...։

— Ուղղակի այս Թաքստոցին ամէն կողմը։

— Կարծեմ անօգուտ աշխատութիւն մը պիտի ըլլայ ատիկա, միջամտեց կինը, որովհետեւ բան մը չպիտի կրնաք գտնել։ Այստեղ ինչ որ կար ձեզի համար կարեւոր՝ արդէն ձեռք անցուցիք։

— Բայց մեր պարտականութիւնն է այս խուզարկութիւնը կատարել, գոչեց Թարգմանը խրոխտ կերպով, ամենափոքր թուղթի կտոր մը կրնայ մեծ լոյս սփռել հոս տարօրինակ դասաւորութիւններուն վրայ։

Կինը արհամարհոտ կերպով մը ժպտեցաւ եւ պատասխանեց.

— Ըրէ՛ք ինչ որ հաճելի կը թուի ձեզի կամ ձեր պարտականութիւնը կը համարէք, բայց ես կը կրկնեմ որ անօգուտ աշխատութիւն մըն է այդ խուզարկութիւնը։

— Այս խուզարկութեան գնահատումը կարծեմ ձեզի չպատկանիր, ըսաւ չոր կերպով մը երիտասարդը։

— Ընկերս իրաւունք ունի, խօսք առաւ Մաք Լայն, թո՛ղ իր պարտականութիւնը կատարէ խեղճի մօտք... մանաւանդ որ կարծեմ այդ խուզարկութիւնը շատ երկար չպիտի տեւել։

Իրաւ ալ երիտասարդ Թարգմանը աչքը չորս կողմը պտտցնելով՝ ուրիշ բան չտեսաւ, այլ միայն երկայնքը դրուած փայտէ [illegible] նստարան մը եւ մէջի կողը գրեթէ սպառած լամբար մը։

— Լաւ մը խուզարկեցէ՛ք, ըսաւ կինը հեգնական շեշտով մը։

Երիտասարդը թէեւ անտեսեց կնոջ այս հեգնութիւնը, սակայն առանց [illegible] ակնաւ ուշադրութեամբ քննեց փայտէ նստարանին ներքեւը, ուր միայն սիկառէթի պարապ տուփ մը գտաւ որ խնամով դրպանը տեղաւորեց, յետոյ լամբարը առնելով, որ [illegible] քարի մը վրայ դրուած էր, [illegible] հանեց եւ ներքեւը նայեցաւ, յետոյ փորձեց քարն ալ վերցնել սակայն չյաջողեցաւ։

Բոլոր այս խուզարկութիւնը հազիւ քանի մը վայրկեան տեւած էր։

— Բարեկամ, արդեօք չգտա՞ք ձեր վնասուածքը, ըսաւ Անգլիացին իր ընկերոջ, որ շուարած ու ամօթահար կերպարանք մը առած էր։

(Շարունակելի)

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻՃԱԿԸ

Կը հերքուի այն լուրը թէ Սուլթանը երկարատեւ հիւանդութենէ կը տառապի։ Կայսրը քաջառողջ ըլլալով՝ առջի օր Սելամլըքի արարողութիւնը կատարեց։

ԹՆԴԱՆՕԹՆԵՐՈՒ ԳՆՈՒՄ

Պատերազմական նախարարութիւնը Մաքսիմ մեծութեամբ թնդանօթներ պիտի գնէ Գրէզոյի ֆրանսական զինագործարանէն։

ՄԻՒԼՔԻԷ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Այս տարի Միւլքիէէն շրջանաւարտ եղած են 176 ուսանող, որոնց 4ը Հայ և 2ը Յոյն։

ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԻՆ ԴԷՄ

Կ'ուզէ՞ք ինքզինքնիդ ապահովագրել քոլերային դէմ։ Կ'ուզէ՞ք այդ ահեղ հիւանդութեան միքրոպները բնաջինջ ընել։ Կ'ուզէ՞ք ձեր տունը, վաճառատունը, գրասենեակը վարակումէ զերծ պահել։ Հրաշալի Սանիթօրը ձեռք ձգեցէք։ Անոր շնորհիւ քոլերայէն զերծ պիտի մնաք, միքրոպները բնաջինջ պիտի ընէք և ձեր ամբողջ ընտանիքը պիտի ազատէք տարափոխիկ հիւանդութեանց վարակումէն։ Մեծ քաղաքներու բոլոր տուները, ափարթըմանները, հաստատութիւնները և վաճառատուները Սանիթօր կը գործածեն։ Քոլերայի համաճարակի առեն, որ որ այս օրերս աւեր կը գործէ մայրաքաղաքիս մէջ, պէ՞տք է որ զուրկ մնանք Սանիթօրէն։ Հասցէն՝ Ղալաթիա, Պալըք Բազար, Էնտամթարլըի խան, թիւ 11, Սանիթօր ընկ.։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՍԻՐԱՅԻՆ ՏՌԱՄԸ.— Տիկին Վիրժինի Ցակոբեան, որ Հայտար Փաշայի մէջ գործուած սիրային տռամին երկու զոհերէն մէկն է, մահուան վտանգէն ազատած է, բժիշկներու յայտարարութեան համաձայն։ Բայց իր դէմքը բոլորովին տգեղ պիտի մնայ, սիրահարին վրէժխնդրութեան դրոշմը կրելով միշտ։ Վիրժինիի առաջին սիրահարը, Էտկար, իր վրէժխնդրութիւնը լուծելէ յետոյ պատէ մը վար ցատկելով խոյս կուտայ և Գըզըլ Թօբրաք կ'երթայ։ Հոն տուն մը կը պահուըտի, բայց ոստիկանութիւնը երկուառ հանելով այդ թաքստոցը, կը ձերբակալէ սիրահար ոճրագործը։ Վիրժինիի վերջին սիրահարը, Ալի Բէյմալ պէյ, որ նոյն տռամին զոհ դարձած է, քանի մը հազար ոսկի ծախսած էր իր գեղանի սիրուհիին համար։ «Ժամանակ»ի քաղած տեղեկութեանց համաձայն, ոճրագործ Էտկար Ժիրժիր, քաղցրահամբոյր, երկչոտ ու զգայուն բնաւորութեան տէր երիտասարդ մըն է։ Էտկար այդ կնոջ սիրահարուելով, ուզած էր անոր հետ ամուսնանալ, հակառակ ծնողքին ընդդիմութեան։ Սիրահար երիտասարդը չուզելով իր ծնողքին կամքին հակառակիլ և միւս կողմէ սիրուհիին տուած խոստումը դրժել, անոր հետ կը կենակցէր, յուսալով օր մը ամուսնանալու համար։ Էտկար Հայտար փաշայի մէջ 42 ոսկիի տուն մը վարձած և կահաւորած էր իր սիրուհիին համար։ Վիրժինի, որ կ'ուզէր Էտկարի հետ ամուսնանալ, խոստացաւ հաւատարիմ մնալ իր սիրահարին։ Այդ միջոցին, Ալի Բէյմալ պէյ, որ տանտիրոջ սիրային սերտ յարաբերութիւններ մշակած էր Վիրժինիի հետ, ուզեց նորէն շարունակել զանոնք։ Երբ Էտկար այդ բանը իմացաւ, զայրացկոտ շեշտով մը յայտնեց թէ չէր կրնար հանդուրժել։ Կ'ըսուի թէ Ալի Բէյմալ պէյ ալ բուռն կերպով սիրահարած էր Վիրժինիի, ամէն զոհողութիւն ընելու պատրաստ։ Այդպէս ըլլալն ալ իմաց տուաւ իր մրցակիցին՝ Էտկարի, որ այնուհետեւ սկսաւ զինուած պտտիլ։ Յայտնի չէ թէ Վիրժինի իր երկու սիրահարներէն որո՞ւն նկատմամբ աւելի համակիր էր։ Իրողութիւնը սա է որ Վիրժինի, հակառակ Էտկարի սպառնալիքներուն, Ալի Բէյմալի սիրային այցելութիւնները քաջալերեց։ Ինչպէս յայտնի է, հետեւանքը եղերական եղաւ։ Երբ երկու սիրահարները հոգեվարական վայրկեանի մը մէջ կը գտնուէին, Վիրժինիին տունէն ներս մտնելով խեղդուեց, Էտկար սպաննեց իր մրցակիցը և վիրաւորեց իր սիրուհին։

ՀՐԴԵՀ ՆԻ ՍԷՐ.— Հրդեհէն հազիւ օձիքնին ազատած երկու հայ ընտանիքներ, Թօփգաբըին դուրսը մեծ տան մը մէջ ապաստանած էին։ Այս արկածեալ ընտանիքներէն մէկը ունի հասուն աղջիկ մը, իսկ միւսը՝ չափահաս երիտասարդ մը։ Երբ այս ընտանիքները միեւնոյն յարկին տակ բնակութիւն հաստատեցին, ապրելով կրակներու մէջէն, աւելի զօրաւոր կրակի մը սիրահարութեան, այսինքն սիրոյ հրդեհը սկսած էր ծագիլ տղուն և օրիորդին մէջ, բան մը որուն առաջքը առնուեցաւ անմիջական նշանախօսութեամբ մը։

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՀՄԷՏԻ ՈՃԻՐԸ.— Առջի օր, միջօրէէն յետոյ ոճիր մը գործուեցաւ Սուլթան Ահմէտի սրճարաններէն մէկուն մէջ։ Հրացանագործ և վաղեմի չարագործ Մուղալիլ և երկու ընկերները Սանտըք Պրուսիի մէջ արբենալէ յետոյ այդ սրճարանը կ'երթան։ Հոն քիչ մը նստելէ յետոյ կրամաֆոն նուագել կուտան։ Մուղալիլ յանկարծ կը սկսի հայհոյել սրճարանատիրոջ դէմ և ատրճանակ մը կ'իջեցնէ։ Սրճարանապետը աթոռ մը կը բարձրացնէ։ Իսկ Մուղալիլ դանակը քաշելով մէկ քանի անգամ կը վիրաւորէ սրճարանապետը։ Այս վերջինը եօթնէն կը փախչի, մինչ Մուղալիլի մէկ ընկերը դաշոյնի հարուած մը կ'իջեցնէ սրճարանապետին։ Այս վերջինին քեռայրը և ուրիշ անձ մը կը սկսին հալածել չարագործները։ Մուղալիլի մէկ ընկերը, Մէհմէտ, իր դաշոյնը ճօճելով կը սպառնայ։ Զինուոր մը ձերբակալել կ'ուզէ, մինչ Մէհմէտ դաշոյնը կը բարձրացնէ, վիրաւորելու համար զայն, բայց չի յաջողիր։ Ոստիկան-զինուորներ համնելով կը ձերբակալեն Մէհմէտը, իսկ Մուղալիլը կը ձերբակալուի Գասըմ-Սագալի մօտ, Մահմուտ անուն մարդու մը կողմէ։ Մուղալիլ անոր աճուկը կը մխէ իր դաշոյնը։ Ոստիկան-զինուորներ փութալով կը ձերբակալեն ոճրագործը։ Մահմուտ կը յայտարարէ թէ Մուղալիլը բանով ուզած էր, հրձիգ կարծելով զայն, սակայն անոր դէմ դատ չունի։

ՔՍԱԿԱՀԱՏ.— Քսակահատ մը, առջի օր, Ոսկեղջիւրի շոգենաւերէն մէկուն մէջ Թուրքի մը քսակը շորթեց, որ հինգ ոսկի կը պարունակէր։ Ուրիշ Թուրք մը նշմարած ըլլալով, խոյն ձերբակալեց քսակահատը։

ԲԱՆՏԻ ՄԷՋ ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆ.— Դամասկոսի բանտին մէջ ըմբոստացած են բանտարկեալները։ Կուսակալին հրամանով զինուորները կրակ բացած են բանտարկեալներուն վրայ։ Անոնցմէ մէկ քանի հոգի մեռած են։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՕՍՄԱՆ ՓԱՇԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Պատրիարքարանի գործակատարը երէկ Տեղապահին հրամանով Մաշի առաջնորդարանէն Պատրիարքարան անցկացուած Օսման փաշայի խնդիրը, յատուկ թագրիրով մը ներկայացուց Բ. Դրան։

ԱՅՐԻԱԽՆԱՄ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Այրիախնամ յանձնաժողովը իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.— «Եղուարդ էֆ. Շիրին անդիմ ներկայացուց Պապազ. Ժողովին և Սասունի հոգեւոր պետերու մասին յայտարարեց թէ անոնք պէտք ըլլալու պատճառ չունին, վասնզի սեւեական գումարին նպաստ բաշխուած տան տեղական մասնաճիւղը արդէն զանազան յարանուանութեանց համեմատ պետերուն կուսար ըլլալու համար, որքան որ իրենք պահանջած են իրենց ներկայացուցած այրի կանանց ցուցակին համաձայն և այդ գումարները նոյն այդ եկեղեցականներուն կողմէ ստորագրուած պահուած են Այրիախնամ յանձնաժողովին մօտ և այս առթիւ Շիրինեան էֆ. ցոյց տուաւ բաշխումի ցուցակները։ Եղուարդ էֆ. բաւ. նաեւ թէ Այրիախնամ մասնաճիւղերու մէջ կը գտնուին զանազան յարանուանութեանց ներկայացուցիչներ, նշանակուած նոյն այդ հոգեւոր պետերէն։ Ասկէ զատ մէկ քանի մասնաճիւղերու մէջ գործօն գեղավարները ոչ-լուսաւորչականներ են։ Բազար. Ժողովը որոշեց այս փաստերու հիման վրայ հարկ եղածը ի գործ դնել։

⁂ Հալէպի շրջանի որբանոցներուն համար, համաձայն տեղւոյն կուսակ. փոխանորդի առաջարկին, որոշեց ընդհ. տեսուչ մը նշանակել և այդ մասին թերթերու միջոցաւ հրաւէր կարդալ այդ պաշտօնին ցանկացողներուն։

⁂ Յանձնաժողովը որբանոցներու մանրամասն վիճակագրութիւնը և հաշիւներու ցուցակները պատրաստելու համար որոշեց հարցարաններ ղրկել բոլոր որբանոցներուն, որպէսզի ամէն ամիս լեցընեն և ղրկեն կեդրոն։

⁂ Այրիախնամի ծախքով Պալօ սեւ-ատկան մանկավարժական վարժարանին մէջ պիտի դաստիարակուին կիլիկեան 11 այրիներ, որոնց համար դրուեր էր, որպէս զի ընտրուողները մինչեւ օգոստոս 15 անպայման ճամբայ հանուին և ղրկուած հրամանագրին համաձայն Ատանայէն և Բէսնիէն մէկ մէկ այրի, Հաճընէն 3, Սսնայէն 3, Տարսոնէն 3, Զէյթունէն և Մարաշէն մէկ մէկ, իսկ Այնթապ և Զօք Մարզուան չեն կրցած գտնել այդ հրահանգի համաձայն այրիներ։

ԱՏԵՆԱՏ ՏԱՆ ՑՈՅՑԸ

Ուռհա. Խարբերդի առաջնորդութեամբ Ասխատանրի Տան կողմէ և մէկ քանի ուսուցիչներու նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած ամառնային [illegible] խոստովանութիւնները և որոնց շնորհակալութեան գիր մը ուղղել Ասխատանրի Տան վարչութեան։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Շուշիէն կը գրեն «Մշակ»ի.— Կաթողիկոսական հարցը Շուշիի մէջ անտարբերութեամբ կը դիտուի։ Ժողովուրդը այդ հարցի մասին շատ քիչ կը խօսի կամ բոլորովին ոչինչ. և այդ անոր իր պատճառները։ 1909ին Շուշեցիները բաւական աշխատեցան, ժողովներ ըրին, պատգամաւորներ և լիազօրներ ընտրեցին, Էջմիածին ղրկեցին իրենց առաջնորդը խնդրելու, բայց անոնց խնդիրները, հնազանդները, գացած պատգամաւորութիւնները մերժուեցան։ Այդ պատճառով և Շուշեցիները անտարբեր են Էջմիածնի մասին։ Կաթողիկոսական հարցը հրատապ խնդիրներու կարգը չի նկատուիր բայց և այնպէս ամէնքն ալ եկած են այն պարզ եզրակացութեան, որ Էջմիածնի այդ անկանոն կարգերը, Էնքրիքները, խռովութիւնները, անկիրթութիւնը վերջ գտնելու կարող են միայն Օրմանեան Արքեպիսկոպոսի և Կարապետ եպս.։ Մէկ մասը առաւելութիւնը Օրմանեանի կողմը կը գնէ, իսկ միւս մասը՝ Կարապետ եպիսկոպոսի։ Օրմանեանը Շուշի չէ գտնուեր, բայց Կարապետ եպիսկոպոսը գտնուեր է, երբ դեռ վարդապետ էր և ճեմարանի տեսուչ, նա իր աշակերտներով այցելեր է Շուշի։ Վերջին տարիներու կաթողիկոսներուն տուած հարուածները, քայքայումները, իրենց անհեռատեսութեամբ ձգած չար որոմները՝ միայն կարող են քաւել և արմատախիլ ընել կամ Կարապետ և կամ Օրմանեան եպիսկոպոսները, որոնք քաջ ծանօթ են Էջմիածնի կարգերուն այնտեղ տիրող խռովութիւններուն, և որ աւելին է երկուքն ալ գիտական անձնաւորութիւններ են։ Ժողովուրդին խօսակցութիւնը այս երկուքին շուրջը կը դառնայ։ Քաղաքիս մէկ քանի գիտակից մարդիկ հաւաքական ստորագրութիւնով պիտի դիմեն Կ. Պոլսի Ազգային Երեսփոխանական ժողովին, որպէսզի այս վերջինը օր առաջ արձակէ Օրմանեանի դէմ սկսուած գործին վերջնական վճիռը, և ժողովուրդը կարենայ անոր մասին ընելիքը հաստատուն հիմերու վրայ դնել։ Կաթողիկոսական ընտրութիւններու պատուիրակները դեռ չեն ընտրուած։ Թեմին կողմէ պատգամաւոր ընտրելու համար կան երկու թեկնածուներ՝ Հ. Առաքելեան և Ս. Ձէրքէզեան.

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՀՈՂԵՐԸ

Ինչպէս յայտնի է, Էջմիածնի հողերը ոռոգելու համար մէկ տարի առաջ կազմուեր էր Սեւ Ջուր կոչուող գետէն ջուր տանելու համար, բայց այժմ մտադրութիւն կայ Էջմիածնի անջրդի հողերը ոռոգելու համար ջուր առնել «Հրազդան» գետէն։

⁂ Էջմիածնի գաւառի Քեօրփալի գիւղի անջրդի հողերու ոռոգման գործը յանձնուած է «ինժէներ» Պ. Ի. Լիսիցեանի և «տեխնիկ» Պ. Յովհ. Տէր-Վարդեանի։ Այս վերջինները արդէն կազմած են ոռոգման նախագիծը ու նախահաշիւը։ Ջուրը մեքենաներով պիտի մատակարարուի Արագածի ստորոտները գտնուող Այգըլէճէն։ Անջրդի հողերու տարածութիւնը 1200 դեսեատին է և հաւանականաբար ծախք պիտի ըլլայ 50—60000 ռուբլի։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՆԻԻ

Անցեալ շաբթու Կարսէն Անի գացեր են տեղւոյն զինուորական օդաչու գունդը՝ 105 զինուորներով և օդապարիկով։ Այդ նոր երեւոյթը Անի հաւաքեր է շրջակայ գիւղերէն անթիւ բազմութիւն։ Զինուորները հետաքրքրութեամբ դիտեր են հնութիւնները։ Երկու օր մնալով մեկներ են՝ լուսանկարելով քաղաքին դիրքը՝ 6-7000 մեթր բարձրութենէ։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԿՈՂՈՍԱՍԱՀԱՅՐ

Ախալցխա քաղաքին մօտակայ Ուտաւել ամարանոցին մէջ ռուսական իշխանութիւնը ձերբակալեր է Ախալցխայի Հայոց մանչերու դպրոցի ուսուցիչ՝ Միքայէլ Աստուածատրեանը և խիստ հսկողութեամբ քաղաք տանելով բանտարկեր է։ Ձերբակալման շարժառիթը յայտնի չէ։

⁂ Մուղանջուղ (Վաղարշապատ) գիւղի բնակիչ Տիգրան Սահակեանի այն յայտարարութեան վրայ թէ Երեւանցի Ալիբէկ Մահմէդ խան Բէգովը, որուն կը պատկանի վերոյիշեալ գիւղին մէկ մասը, իր բացակայութեան ժամանակ մտեր է իր բնակարանը և գտնելով այնտեղ միայնակ իր հայր և խուլ կոյր հօրաքոյրը, բռնաբարեր է զայն, ոստիկանութիւնը անմիջապէս ձերբակալեր և բանտարկեր է չարագործը։

⁂ Ջիրդամլուի (Երեւան) ոստիկանութիւնը խուզարկեր է Յովհաննէս Մելիք-Ղազարեանցի, Յակոբ Թադէոսեանցի, Սիմէոն, Հայկ և Ցեղրո Յարութիւնեաններու բնակարանները և տարեր է մէկ քանի «բռնանենգ» ապրանքի փամփուշտներ, գրքեր, մուրհակներ և պաշտօնաթղթեր։ Նոյնպէս խուզարկեր է Սահակ Տէր-Թովմասեանի բնակարանը և տարեր է մէկ քանի նամակներ, որոնք ուղղուած են եղեր խմբագրութեան մը և 10 հարուածեան «մաուզեր» ատրճանակ մը առանց փամփուշտներու։ Հակակառավարական ոչինչ չէ գտնուած։

⁂ Ռոստով-Դոնէն կը տեղեկացնեն թէ յունիս 22ին Նիխաւէտալրադի բանտէն 3000 ռ. երաշխաւորութեամբ ազատ արձակուեր է «Դաշնակցութեան» գործով բանտարկուած Պօղոս Վահանեանը։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Անտիոքի, Սուէյտիայ գիւղերուն, Ֆըրընի Խանի, Քէսապի, Իսկէնտէրունի, Մարաշի որբանոցներու աշխատանքներուն վրայ հսկելու, գործը վարելու, տեղին Այրիախնամ Մանկամսուրներուն հսկողութեան տակ, ու անոնց հետ խորհրդակցաբար գործելու համար, Յանձնաժողովս պէտք ունի քիմայէս վստահելի, ուղղամիտ, տնտեսագիտութեան գիտակ, տնտեսութեան մէջ գործնականօրէն վարժուած, փորձառու պատասխանատու անձի մը։ Դրամական երաշխաւորութիւն պիտի պահանջուի։ Հետեւաբար, անոնք որ ինքզինքնին թեկնածու կը ներկայացնեն այս պաշտօնին, իրենց ունեցած բոլոր անդրադարձ վկայագրերը միասին առնելով՝ թող դիմեն ամէն օր կէս օրէ վերջ Ազգ. Պատրիարքարան, Այրիախնամ Յանձնաժողովի քարտուղար Պ. Վահան Արսլանեանի գրասենեակը, և տեղեկանան աւելի մանրամասնութեանց։ ԱՅՐԻԱԽՆԱՄ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱԼՊԱՆԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԱՊՍՏԱՄԲՆԵՐԸ ՆՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ Կ'ԱՌԱՋԱՐԿԵՆ

Վիէննական թերթերը Չէթինէէն հեռագիրներ կը հրատարակեն, որոնց համաձայն, Մալիսօրները տասերկու նոր պայմաններ կ'առաջարկեն, անձնատուր ըլլալու համար։

⁂ Ալպանիացի ապստամբներու խնդրին առթիւ Անգլիոյ բռնած ազդու ընթացքը մեծ տպաւորութիւն առաջ բերած է Վիէննայի քաղաքական շրջանակներուն մէջ, մանաւանդ որ Բ. Դուռը Անգլիոյ բարեկամական աջակցութիւնը խնդրած է ալպանիական հարցին առթիւ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ

Երէկ, միջօրէէն յետոյ, Օսմ. կառավարութեան և երկաթուղիի շինութեան Րէժիին միջեւ պայմանագրութիւն մը ստորագրուեցաւ, որուն համաձայն, այդ ընկերութիւնը հետազօտութիւններ պիտի կատարէ Ռումէլիի մէջ շինուելիք երկաթուղիի սա գիծերուն վրայ.— 1. Մէթրովից—Բրիզրէն—Տէպրէ—Շէնքին—Շքոտար։ 2. Մանաստըր—Օխրիտա—Եանինա—Այրիճայ Օրթոմայէն Տէպրէ ճիւղով մը։ 3. Մանաստըր—Կրուշովօ—[illegible] կարգական [illegible]։ Սամսոն—Սըվազ և Խարբերդ—Էրզրում գիծերու մասին համաձայնութիւն գոյացած է։

ՔՈԼԵՐԱՆ

Քոլերայի 23 դէպքեր պատահեցան երէկ, որոնց 3ը մահացու,

ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ՊԱՇՏՕՆԸ

Լոնտոնական շրջանակներու մէջ զրոյց կը շրջի թէ ծովային նախարար Մահմուտ Մուխթար փաշա պաշտօնական և մասնաւոր զինական խնդիրներու համար Լոնտոն գացած է։ Ինչպէս յայտնի է, Ալպանիացիները ազդ. ինքնավարութիւն պահանջելով իրենց յանձնաժողովը Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին ղրկած էին, երբ անգլիական միւս դաշնակիցներուն հաղորդելու համար։ Անգլիա կ'ուզէ դիրքին ազդեցութիւնը կորսնցնել Արեւելքի մէջ և այդ պատճառաւ միջնորդի դեր կը խաղայ Թուրքիոյ ու Ալպանիոյ միջեւ։ Այդ միջնորդութեան մասին է որ ծովային նախարարը պիտի համաձայնի անգլիական կառավարութեան հետ։

ԿՐԵՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Հանմէյլէն Լոնտոն քաշուած հեռագրերուն համաձայն, Կրետացիները մտադիր են օգոստոսին կէսին Յունաստանի միացած հռչակել և թեկնածութիւնները ընտրելու համար իրենց երեսփոխանները։ Այդ թեկնածութիւնը կ'առաջադրուի բարձր գոմիսէրին պաշտօնավարութեան շրջանին։ Բ. Դուռը հիմակուընէ միջոցներ ձեռք առած է։

ԱՆԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ՄԷՋ

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ բազմաթիւ ըմբոստներ յարձակում գործած են Խանէքինի սահմանագլխին վրայ։ Ոստիկան-զինուորներէն մէկը սպաննուած և մաս մը դրամ ալ կողոպտուած է։ Միւնթէֆիքի ցեղը Սամաւաի փաշան, որ Նասիրիէ կը գտնուի, համանուն քաղաքը տուն մը պաշարուած է, զինքը սպաննել ուզող ցեղերու յարձակումներէն զերծ մնալու համար։ Ապստամբները 400 խանութ կրակի տուած են։ Ի վերջոյ Սամաւաի փաշան 25 հետեւակներու օգնութեամբ ի դաշտ ելած է։ Բէդրէվէյի ցեղերուն միջեւ ծանր կռիւ ծագած է։

ՀՐԿԻԶԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մայրաքաղաքիս ընդունուած մեծ հաստատութիւններու նախաձեռնութեամբ հանգանակութեան մասնախումբ մը կազմուած է ընկերութիւններու, ձեռնարկատիրական և առեւտրական շրջաններու մէջ ծանօթ անձնաւորութիւններէ։ Այդ մասնախումբը երէկ Օսմ. Կայսր. Պանքային մէջ գումարուեցաւ ընդհ. տնօրէն Պ. Բէլլայի նախագահութեամբ։ Իր գլխաւոր կողմնէն յետոյ, մասնախումբը պատրաստեց բարեգործներուն ուղղուած յայտարարութիւն կոչ մը։ Հանգանակութիւն բացուելով, 22000 օսմ. ոսկիի նպաստ մը ստորագրուեցաւ հրկիզեալներուն համար։

⁂ Թէօտ աւստրիական դեսպանին ընկերութիւնը և ճամբաներու ընկերութիւնը 200ական ոսկի նուիրած են։

⁂ Հրդեհին վայրերէն երկու Թուրքի և մէկ Հայու դիակներ հանուած են։

ՍԱՆԻԹՕՐ

ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ՄԱՆԱՒԱՆԴ ՔՈԼԵՐԱՅԻ ԴԷՄ

ԶՕՐԱՒՈՐ ԶԷՆՔ ՄԸՆ Է

Եւրոպայի թէ՛ հանրային վայրերուն և թէ տուներուն մէջ գործածուած նոյն գործիքը, որ շատ լաւ ընդունելութիւն գտած է, զարշահոտութեան առաջքը կ'առնէ և ամէն տեսակ միքրոպները բնաջինջ կ'ընէ։ Իրեն յատուկ անուշահոտութիւնը զովութիւն կուտայ մարմնոյն։

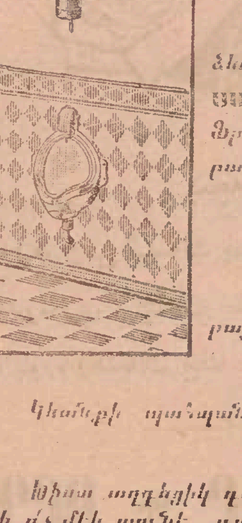

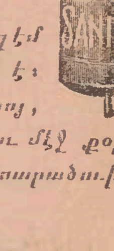

ՍԱՆԻԹՕՐ

Եւրոպայի մէջ հիւանդութիւններու դէմ ձեռք առնուած նախազգուշական միջոցն է։ ՍԱՆԻԹՕՐի շնորհիւ է որ Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի և ուրիշ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ քոլերա, թիֆօ և ուրիշ հիւանդութիւններ չեն տարածուիր։

ՍԱՆԻԹՕՐ

Պարտաւորիչ կերպով կը գործածուի Եւրոպայի հանրային վայրերուն մէջ։

ՍԱՆԻԹՕՐ

Կեանքի պահպանիչը ըլլալով ամէն տեղ անհրաժեշտ է։

ՍԱՆԻԹՕՐ

Խիստ օգտակար գործիք մը ըլլալուն, անիկա պէտք չէ պակսի ո՛չ մէկ տանէ, դպրոցէ, գործարանէ, օթէլէ, հիւանդանոցէ, վերջապէս հանրային ու մասնաւոր ամէն վայրերէ և նոյն իսկ ճամբաներէ ու միզանոցներէ։

Ղալաթիա, Պալըք Բազար, Էնտամթարլըի խանին թիւ 11 սենեակին մէջ «Սօսիէթէ Սանիթօր»ի կողմէ միայն կը ծախուի։ 36—7

ԱՆՎԻՃԵԼԻՕՐԷՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ

❧ **ՆԷՍԹԼԷ** ❧

շօքօլան է որ Զուիցերիոյ մէջ, Ալպեաններու ամենազուտ կաթով պատրաստուած է

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ

ամենէն սննդարար է եւ իր համը ամէն տեղ գնահատուած է։

ՆԷՍԹԼԷԻ ԿԱԹՈՎ ՇՕՔՕԼԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

(Phénix Autrichien)

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՄԷՋ ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1860ԻՆ

Ն. ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՎԻԷՐԱՅԻ ԴՈՒՔՍԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ	6,300,000 ՖՐԱՆՔ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ	64,000,000 »
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	280,000,000 »
ՎԵՐՋԻՆ 30 ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐԸ	88,000,000 »
1910ԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ	6,500,000 »

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Գ. Գ. ՔԱԱԹՃԵԱՆ ԵՒ ՄԻՒ

ՄԵԾ ԹՈՒՆԷԼ ԽԱՆ, ՂԱԼԱԹԻԱ.—Կ. ՊՈԼԻՍ

17—52

ԹԻՃԱՐԷԹ ՎԷ ՆԱՖԻԱ ՆԷԶԱՐԷԹԻ

Թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթինճէ թիմուր եօլլարը իլէ մուէսսէսաթը սաիրէի նաֆիա հաքգընտա շիմտիյէ գատար իմթիյազը վերիլէն մուգավէլէթ վէ շարթնամէլերին [illegible] գարարլաշդըրըլմըշ [illegible] թէմուզըն 23ինճի ճումարթէսի կիւնի իւյլէ էվվէլէ վէ 25ինճի բազար էրթէսի կիւնի տախի վերիլէն ֆիաթ հատտ [illegible] բիւյիւք [illegible] 25 լիրայի օսմանի [illegible] նէզարէթէ [illegible] իլան օլունուր։

13 Թէմուզ 327 3—1

ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

([illegible])

ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ ԵՒ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵՆԷՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԱՅ, ՍԿԻՒՏԱՐ

Հաստատութիւններս, որոնց արդիւնքները գնահատուեցան մեծապէս և որոնց վկայականները վաւերացուեցան կրթական նախարարութենէն պաշտօնապէս, ամէնէն մեծ երաշխիքն ըլլալով իրենց նպատակին կը ծառայեն լիովին, թէ կը սորվեցնեն բացի հայերէնէ, օսմաներէն և ֆրանսերէն լեզուները կատարելապէս, անգլիերէն, գերմաներէն լեզուները յաջողապէս, գիտական և իմաստասիրական առարկաները ամբողջապէս, տալով հայկական ընտիր դաստիարակութիւն մը երկսեռ հայ պատանիներու, պատրաստելով զանոնք ամէն ասպարէզի և համալսարանական ճիւղի, ձեռամբ 30է աւելի փորձուած և հմտագիտակ մասնագէտ ուսուցիչներու, որոնց անուններն արդէն տպագրուած են ծրագիրներու մէջ։ Նոյն մասնաւոր դիմումներու վրայ, պիտի բացուի համալսարանական դասարան մը Մանկավարժական, գիտական, առեւտրական և լեզուական ճիւղերու, զորս պիտի աւանդեն վարժարանիս համալսարանական ուսուցիչները և ուրիշ համալսարանական ստորագրի ուսուցիչները, որոնց յանձնուած պիտի ընտրուին։ Քանի թիւը բաւական պիտի սկսուի բանալու համար առաջին դասարանը։ Արդէն իսկ վարժարանին ընթացաւարտներէն մէկ քանին արձանագրուած են։ Վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 1 հինգշաբթի օրը և դասերը պիտի սկսին 5 սեպտ. երկուշաբթի։ Աշակերտներու ընդունելութեան համար դիմել ամէն ուրբաթ ուղղակի Տնօրէնութեան, աղջկանց վարժարանը առաւօտէն մինչեւ իրիկուն և երեքշաբթի ու հինգշաբթի օրերը ժամը (Ը. Թ.) 10էն վերջ Սիւնպիւլլիւ խան, Օսմ. բազմաթիւ դասագրքերու և քարտարաններու կեդրոնատեղին։

Հիմն. Տնօրէն Կարապետեան

վարժարանաց

ՊԵՏՐՈՍ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՄԵՐ ՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Ցաւալի է թէ մեր ազգայնութեան վրայ ամենէն աւելի կ'ազդեն խաղերը։ Սակայն ամենահարգելի իսկ գաղթականութիւնն ալ սոյն դժուար է։ Մեր բարի հայրենակիցները այդ դժուարութենէն ազատելու համար, տեղական ու ռուսական ամենասոսկալի խաղեր բերել տուած ենք ու կարելի եղածին չափ աժան գիներով կը ծախենք Պալըք Բազար, Խազգարծի փողոցին կից վաճառատան մէջ։ Նոյնպէս այդ վաճառատան մէջ կը ծախուի Ալէմտաղի ամառնային կարագը։ Եր վաճառականներէն [illegible] գոհ պիտի մնան։ Առաջին տեսակէն աւելի [illegible] օխան 130 դրշ.։

ՕՍՄԱՆԶԱՏԷ ՃԷՄԱԼԷՏՏԻՆ

56

مصطفی شاملی ومخدوملری

بغچه قپوسنده   بیوك مغازه

مغازه‌مزده هرجنس البیسه‌لك پاموق ، یوك وایپك قماشلر، حاضر قادین واركك البیسه‌لری ، چوجق قوسومتلری ، چماشیر طاقملری ، لوانطه ، چوراب ، مندیل ، دانته‌لا ، قوردلا ، اتكلیكلر ، بلوزه وهدیه‌لك بیك درلو ظریف اشیالر بولنور .

ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՇԱՄԼԸ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ՊԱՂՉԷ-ԳԱՓՈՒ

Սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուին ասլիթէյ, Յաւրիշ, քրէբ տը շինէ, շրջազգեստներ, հարսնիքի զգեստներ, մետաքսէ կերպասներ, ֆանթէզի գօտիներ, ֆանէլաներ, թաշկինակներ, մետաքսէ և մուսլին ճերմակեղէններ, մանչերու և աղջիկներու զգեստներ, պլուզներ, լէվանթա, օ տը գոլօնյ, ևն.:

ՀԱԶԱՐՈՒՄԷԿ ՏԵՍԱԿ ՆՈՒԷՐՑՈՒ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ, ՏԱՆԹԷԼԱՅԻ, ՓՕՐՏԷԼԱՅԻ, ՖԷՍԹՕՆԻ ԵՒ ԿԱՐՆԻԹՈՒՐԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐ ՀԱՍԱԾ ԵՆ:

52-6

ԹՈՎՄԱՍ Ա. ԹԱՓԷՐ

26 [illegible]

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԹԱՆԿԻՍ

ՀԱՄՕԹԵՐԹԻ ԿԱԶԻ, ԲԵՆԶԻՆԻ, ՊԷՆԶՈԼԻ ԵՒ ԱԼՔՕՕԼԻ

ՇԱՐԺԻՉ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՈՒ

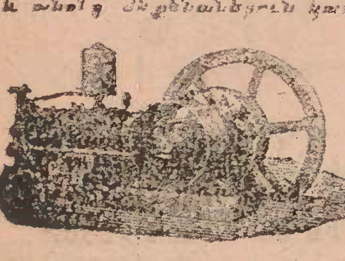

Թովմաս Ա. Թոփէր Տունը կը ներկայացնէ նաև ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ և անոնց մեքենաներուն կատարեալ ցուցակը կը տրամադրէ. հողագործական Բենզինով Մեքենաներ, Ելեկտրական Ջեռուցումներ, Գործարանի Մեքենաներ և Գործիքներ, ամէն տեսակ Ջրհաններ, Մետաքսի մաքրելով Ջուլհակի Փոթաներ, Մանածի Մեքենաներ, ևն. ևն.:

54—105

ԼԱ "ԲՐԷՎՈՒԱԵԱՆԹ"

ԿԵԱՆՔԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1888ԻՆ

Անհատական ձեռնարկութիւն, որ կը գործէ ֆրանսական կառավարութեան հսկողութեան ներքև.—Վարիչն է կեանքի փոխադարձ ապահովագրութիւններու ընկերութեանց երաշխաւորութեան և օրէնքին անհատ ընկերութիւնը

ՈՐ ՈՒՆԻ 3.000.000 ՖՐԱՆՔ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, 3, ՏՕՔՎԻԼ ՓՈՂՈՑ, ՓԱՐԻԶ

Ապահովագրեալներ ամէնուն [illegible], ամէն 5 [illegible]

[illegible] մէջ 1910 Յուն. 15ին [illegible]

22,000,000 ՖՐԱՆՔԻ [illegible]

[illegible]

ԿԱԼԱԹ   Տնօրէն

ԹՕՓՃԵԱՆԷՐ ԿԱՐԱՊ.   Փ. ՅԵՐՔԷՆ

دوقتور عبد الله جودت

كوز حكیمی

استانبولده شهر امانتی قارشوسنده صباحلری آلافرانغه ساعت ۹ دن ۱۱ قدر واوكله‌دن صكره آلافرانغه ۲ دن ٤ قدر خسته‌كانی قبول ایدر. جمعه و پازار مستثنادر .

ՏՕՔԹ. ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՃԷՎՏԷԹ

ԱԿՆԱԲՈՅԺ

Ուրբաթ և կիրակի օրերէ զատ, ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի Պոլիս, Քաղաքապետարանին դիմաց իր մասնաւոր դարմանատան մէջ, առաւօտեան ժամը 9էն մինչև 11 և կէս օրէն ետքը ժամը 2—4 (Ը. Ե.):

دونمای عثمانی‌یه خدمت ایلك

هم محتكرى محافظه ایتمك

هم معمولات عثمانیه‌یه رغبت كوسترمك

هم تجارت ملیه‌یه یاردیم ایلمك ایچون

دونمای عثمانی معاونت ملیه جمعیتی منفعته چیقان

سیغاره كاغد وكبریتلرینی

ترجیح واستعمال ایتمك وظائف وطنیه‌دندر .

خصوصا كه فیأتده هیچ فرق یوقدر .

٥١   عمومی ده‌پوزیتوسی استانبولده فینجانجیلرده نومرو ۸

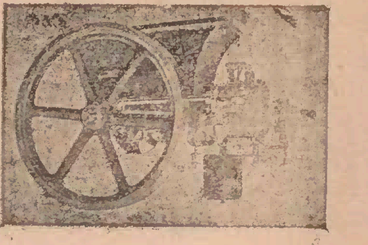

Ռ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Մահմուտիէ, Զինճիրլի խան

Եւրոպայի ծանօթ և մեծագոյն տուներուն հետ մեր ըրած կարգադրութեամբ, կրնանք առաջնակարգ մարքաներով և անմրցելի գիներով հայթայթել մեքենայի վերաբերեալ ամէն տեսակ յանձնարարութիւն: Գաւառներէ եկած դիմումներուն անմիջական կերպով պատրաստ ենք տեղեկութիւն և գնացուցակ տալ: Գաւառներէն պարկեշտ գործակատարներ կ'ուզուին: 2—7

كافهٔ مواد مضره وازجمله « زاج یاغی » و «سقارین» كبی تركیباندن كلیاً عاری اولوب عكسنی فنا مدلل صورتده اثباته مقتدر اولانلره فابریقه ۱۰۰۰۰۰ غروش اعطاسنی تعهد ایدرز ..

قره‌جكر ، بوبره‌ك خسته‌لقلرینه نافع واعصابی تسكینه خادم «لیتنی» حاوی خالص كوزتپه صوینه‌دن وبرنجی شكردن معمول صحی غازوز ..

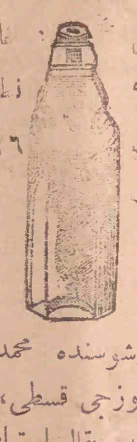

غازوزلریمز مور طبیهٔ ملكیه وصحیهٔ عمومیه نظارت علیه‌سنك ۳٤٤۹ نومرو و ۱۸ اغستوس ۳۲٦ تاریخلی رخصتنامه‌سنی حائزدر .

رغبت عمومیه‌یه مظهر اولان غازوزلریمز بعض فابریقه‌لر طرفندن تقلید ایدلمكده وباندرولمزه مشابه باندرولر الصاق ایله فروخته چیقارلدیغندن مشترین كرامك بالاده‌كی باندرول ومهره دقت بیورملری مرجودر.

دپولری

عموم استانبول متعهدی توتون كمركی قارشوسنده محمد علی بك وارسلان افندی .

غلطه‌ده یرالتی جامع شریفی اتصالنده بوزجی قسطی، فندقلیده جامع شریف قارشوسنده فسجی كامل، خاصكویده ترسانه‌عامره قپوسی اتصالنده بقال استراطی اسكدارده واپور اسكله‌سنده میخالاكینك ارضیه مغازه‌سی ، صاری‌یار عثمانلی بقالیه شركتیله بوغاز ایچنك كاملاً هریرنده بولنور .

Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք վերև հրատարակուած պանտրոլին ու կնիքին վրայ, քանի որ կարգ մը գործարաններ մեր պանտրոլին նման պանտրոլներ փակցնելով կազոզի շիշերուն, մեր պատրաստած կազոզներուն կեղծը կը պատրաստեն: Մեր կազոզները լաւ ընդունելութիւն գտած են հրապարակին վրայ և առողջապահական վարչութեան կողմէ 3449 թուակիր արտօնագիր մը ստացած ենք 1326 Օգոստոս 18ին:

Մեր կազոզներու մթերանոցները՝ Պոլիս, ծխախոտի մաքսատան դիմաց Մէհմէտ Ալի պէյ և Արսլան էֆ., Ղալաթիա Եէր Ալթի ճամիի կից Պուզճի Գոստի, Ֆնտըգլը մզկիթին դիմաց Ֆէսճի Քեամիլ, Խասգիւղ Տէրսանէի դրան կից Նպարավաճառ Սթրաթի, Սկիւտար նաւամատոյցին վրայ Միխալաքիի մթերանոցը, Սարըեար օսմ. նպարավաճառներու ընկերութեան վաճառատուներ և Վոսփորի ամէն կողմերը: 10

دیشلركزی محافظه ایتمك ایسترسه‌كز

رفعت پسه صویی قوللانكز هر اجزاخانه‌ده بولنور

ԱԼԼԻԱՆՑԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնատեղի՝ ՃԷՆՈՎԱ

Ընկերութեան դրամագլուխ՝ 15.000.000 ֆրանք

Պահեստի դրամագլուխ՝ 35.000.000 ֆրանք

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՃԷՆՈՎԱ, ԲՕԱԼ. ՏԸ ՄԷՐԻՍՏԱՆԱ

Ընկերութեան Հիմնադիրները

Պրէսթօ Իթալիանօ՝ Ճէնովա. Մանցի եւ Ընկ.՝ Հռոմ

Պանք Փիւր Հանտէլ եւ Ընկ.՝ Պերլին. Նացիոնալ Պանք Փիւր Տէօյչլանտ՝ Պերլին

Տրէզտնըր Պանք՝ Պերլին. Մէրք Ֆինք եւ Ընկ.՝ Մինխեն

Քրէտի Անշթալթ՝ Վիեննա, «Միւնխեն» Վերապահովագրական Ընկ. Միւնխեն

Իվան Մէքէնցի, Ընդհ. Տնօրէն՝ Ճէնովա

Ընդհ. Տնօրէնի օգնական   Ընդհ. Տնօրէն

ՏՕՔԹ. ՕՒ. ՄԷՔԷՆՑԻ   ԻՎԱՆ ՄԷՔԷՆՑԻ

Ընդհ. գործակալներ ամբողջ Թուրքիոյ համար՝ ՍԹԻԱՎՐԻՏԻՍ ԵՂԲԱՐՔ

Ասլան խան, Ղալաթիա

Կեանքի ապահովագրութիւն, խառն, օժիտի համար.—Զանազան սակացոյցեր.—Նոր և նպաստաւոր սակացոյցեր.—Միատ յաւիտեան ապահովագիններ.—Միատ անկողնաւ պայմաններ.—Բացարձակ ապահովութիւն.—Սեղմող պայմաններու բացակայութիւն.—Վնասներու և ապահովագիններու արագ կարգադրութիւն:

ԳՈՐԾ ՍԻ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Ընկերութեան դրամատուն են՝

ՕՍՄ. ՆԱՑՍ. ՊԱՆՔԱՆ ԵՒ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՖԼՕՐԻՕ ՌՈՒԲԱԹԻՆՕ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըյի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
[illegible]	1069	[illegible]	4311	[illegible]	1531	[illegible]	3709	[illegible]	[illegible]
[illegible]	3607	[illegible]	938	[illegible]	3720	[illegible]	3557	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1541	[illegible]	2383	[illegible]	1600	[illegible]	1057	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2277	[illegible]	1713	[illegible]	595	[illegible]		[illegible]	[illegible]
[illegible]	1822	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	3419	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1284	[illegible]	2464	[illegible]	5540	[illegible]	1983	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4451	[illegible]	1520	[illegible]	1080	[illegible]	4100	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1271	[illegible]	1641	[illegible]	1053	[illegible]	4036	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1537	[illegible]	964	[illegible]	2507	[illegible]	1535	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1244	[illegible]	1825	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1094	Ֆլամինկօ	349	[illegible]	1058	[illegible]	510	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2729	[illegible]	4582	Լէօպարտօ	2272	[illegible]	3329	[illegible]	[illegible]
[illegible]	1831	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1553	[illegible]	[illegible]
[illegible]	4235	[illegible]	1143	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1813	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2905	[illegible]	[illegible]	[illegible]	774	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

«Հիմալայօ» և «Բոսֆորօ» շոգենաւները հոս ժամանած են:

«Թիրօ» [illegible], յուլիս 21ին և «Բասֆէլլօ» օգս. 6ին հոս կը սպասուին:

[illegible]

[illegible]

ԷՏՀԷՄ ԲԵՐԹԷՎ ԴԵՂԱՐԱՆԻ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԵՂԵՐԸ

ԲԷՐԹԷՎԻ ՕՃԱՌԱԿԸ

Խիստ օգտակար է տկարակազմներուն, տակաւարիններուն և տաքերը հիւանդութեան ենթակայ եղող և չքաւոր տղոց համար:

ՔՐԷՄ ԲԷՐԹԷՎԸ

Դէմքի բիծերը և խաղաւարտները ու ձեռքի ճաթռտուքները կ'անհետացնէ:

ԲԷՐԹԷՎԻ ՄԱՆՈՒՇԱԿՈՎ ՋՈՒՐԴԱՓՕՇԻՆ

Դէմքը կը ճերմկցնէ և թարմութիւն կը պարգևէ մարմնոյն:

ՔՆԱՔՆԱՑՈՎ ԲԷՐԹԷՎԻ ՄԱԶԻ ՋՈՒՐԸ

Մազերը կ'ուժովցնէ, անոնց թափելուն առաջքը կ'առնէ ու թեփերը կ'անհետացնէ:

ԲԷՐԹԷՎԻ ՏՂՈՑ ՓՈՇԻՆ

Օրօրոցի տղոց կարմրութիւնները և խաղաւարտները կ'անհետացնէ:

ՔՕԶՄԷԹԻՔ ԲԷՐԹԷՎԸ

Պզուկները կ'ոչնչացնէ և մորթը կը կակուղցնէ զանոնք:

ՔՆԱՔՆԱՑՈՎ և ՄԱՆՈՒՇԱԿՈՎ ԲԷՐԹԷՎԻ ԱՏԱՄՆԱՓՈՇԻ

Անոնք որ կ'ուզեն ակռաներնին մաքուր ու ճերմակ պահել, պէտք է այդ փոշիէն գործածեն:

ԲԷՐԹԷՎԻ Օ ՏԸ ՔՕԼՕՆԸ

Ամէն տեսակ օ տը քօլօնյներէն ընտիր է: [illegible], յասմիկով, մանուշակով պատրաստուածները պէտք չեն ձգեր չգործածելու:

Բոլոր դեղատուներէն, դեղավաճառներէն եւ բօհամճիի վաճառատուն մէջ կը գտնուին: Ընդհ. կեդրոնատեղին է Նոր Ճամիի գամակլասան դիմաց Էթեմ Պերթեվ դեղավաճառանոցը: 18 10

[illegible]

ՄԷՆԻԷՐԻ - ՇՈԳՈԼԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆ Է

Օրական սպառումն է *60,000* քիլօ

Փնտռեցէք ՄԷՆԻԷՐԻ ՇՈԳՈԼԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ Գ. ՓՈՅԱՃԵԱՆ